

סיירת צנחנים- 30 שנה למבצעי מלחמת יום כיפור

(המלחמה= 24-6 אוקטובר 1973)

בעריכת צבי סבר

תל אביב, אלול תשס"ה, ספטמבר 2005

כותבים: צביקה סבר ואודי שלוי (מחזור פברואר 1970), מאיר יפה (מחזור פברואר 1971), רביב גדיש, זאביק עדיני, יגאל סלינגר, יהונתן דיויס וחגי הדס (מחזור נובמבר 1971)

הערת עורך- "רשומון" זה נכתב כך: כתבתי את זיכרונותי בשילוב עם מה שנאמר בכנסים ובמאמרי עיתונות שונים, החומר נשלח במייל למספר אנשים, חזר, תוקן/הוסף/שונה בהתאם ואז נשלח אל משתתפים נוספים ועבר עיבוד נוסף בהתאם. על פי הערות ביטחון שדה נמחקו מספר קטעים או נרשם במקומם XXXX.

תוכן העניינים

2	דברי פתיחה
2	לו"ז הסיירת והפעילות במלחמה
12	אחרי הפסקת האש- שהוכרזה ב 24.10.73
15	שני המבצעים בעומק סוריה
15	הלילה הראשון- היום השביעי למלחמה- יום ו' 12.10.73
15	מבצע "כותונת"
23	מפת אזורי הפעולות בשני הלילות
24	הלילה השני - היום השמיני למלחמה- יום שבת 13.10.73
24	מבצע "דוידקה"
38	דברי סיכום קצרים
39	לוחמים אז בסירת- עד להיכן הגיעו במערכת הביטחון?
39	רשימת מקורות

דברי פתיחה

בתאריך 2 דצמבר 2003, התקיים מפגש- 30 שנה לפעולות סיירת צנחנים בעומק סוריה, במלחמת יום כיפור. הוזמנו מי שלקחו חלק במבצעים ובמלחמה ההיא בסיירת, הורים ואחים שכולים של הסיירת וכמובן הלוחמים בהווה. הכנס התקיים בבסיס סיירת הצנחנים בבית ליד. דברים שנאמרו בכנס זה היו הזרז לרשומון.

המשתתפים במלחמה כללו את:

מפקד הסיירת- סרן שאול מופז (הגיע מחטיבת הצנחנים מספר חודשים לפני המלחמה)
סגן מפקד הסיירת- סגן אודי שלוי, ממחזור פברואר 1970
מפקדי צוותים -סגן אלישע כהן (ממחזור פברואר 1970), שפיקד על צוות הסמלים (הוותיקים, "הותיקן")
סגן מיכה טנדליך (היום תמיר)- שהיה בתפקיד מפקד צוות (הגיע מסיירת מטכ"ל והצטרף לסיירת אחרי שהיה אתנו בקורס קצינים)
סג"מ מאיר יפה (מייקה) (מחזור פברואר 1971)- מפקד צוות הרב"טים
סג"מ יעקב יואלי (ממחזור נובמבר 1972)- מפקד צוות צעירים
סג"מ עפר חקלאי (ממחזור נובמבר 1972)- מפקד צוות צעירים
סג"מ מתי הררי (ממחזור נובמבר 1972)- מפקד צוות צעירים
קציני מילואים- סגן צבי סבר, שהגיע כמילואימניק והצטרף כקצין נוסף לסיירת בשבת בערב, יום פתיחת המלחמה. יותר מאוחר הצטרפו קציני המילואים סגן דוד בהיר וסגן יפתח קלי, אף הם ממחזור הגיוס פברואר 1970, מחזור שהשתחרר כ 8 חודשים לפני המלחמה (זה היה המחזור האחרון של קצינים שלא חתמו קבע...)
צוות סמלים- מחזור גיוס פברואר 1971 (מחזור אחרון שגויס בפברואר)
צוות רב"טים- מחזור גיוס נובמבר 1971
צוותי הצעירים- מחזור גיוס נובמבר 1972
(הקצינים ממגויסי מחזור נובמבר 1971- היו בתחילת המלחמה בסוף קורס קצינים בבה"ד 1 אשר ליד מצפה רמון והצטרפו לסיירת רק אחרי הפסקת האש: ירון מוקד, חגי הדס, שלמה פוקס, נחום תבורי ועוזי הנינג).

ע"פ מופז (בערב 30 שנה לפעולות הסיירת במלחמה): המטה היה מצומצם וכלל: פקידה פלוגתית- נגה בן ארי מקיבוץ עין חרוד, שיותר מאוחר נישאה למפקד הצוות שלמה פוקס.. נהג מ"פ- מוטי שליפשוטין מכפר ביאליק, סמל מודיעין- בארי, רס"פ- שמואל רוזנברג (כמובן!), סגן מפקד- סגן אודי שלוי ואני כמ"פ הסיירת. מופז מוסיף: לא כמו היום שהמטה מעובה וכולל קצין מודיעין ועוד ועוד..

לו"ז הסיירת והפעילות במלחמה

(על פי מה שתואר בערב זה ומהזיכרון של הרשומים בראש העמוד הראשון, כמו גם ממקורות כתובים שיצוטטו)

ע"פ אודי שלוי: שלושה ימים לפני פרוץ המלחמה, ירדנו לקו המעוזים בתעלה (מופז ואני), זאת כחפיפה לקראת ירידה של הסיירת לתפיסת קו המעוזים הצפוני, מיד לאחר יום הכיפורים. כבר בדרך חזרה, ברפידיים, חשנו באווירת הכוננות וכמעט ולא אישרו לנו לטוס חזרה צפונה. למרות זאת למחרת, ביום שישי, ערב החג, כאשר בקשנו אישור יציאה הביתה לסיירת מתל-נוף, האישור מאג"מ החטיבה הגיע תוך זמן קצר. כך הורדתי את מופז בביתו באזור והמשכתי צפונה לביתי בקיבוץ יפתח

עם ה-D-200 . זמן קצר לאחר כניסת החג, בערב יום שישי, הגיע טלפון בהול לחזור מידית לבסיס ולאסוף מקסימום קצינים וחיילים בדרך דרומה. מיד כשהגענו לבסיס הסירת בתל נוף, התחלנו להתעניין בחטיבה ובבח"א 8 מה קורה ואף אחד לא ידע לאמר משהו ממשי, לכן בצענו כמה "מסדרי ציוד" ובדקנו היטב את הנשק והגיפים המבצעיים. במהלך יום שבת בבוקר המשיכו להגיע החילים מהבית וכולנו עסקנו בספקולציות מה יהיה וחששנו שיהיה איזה יום קרב וכרגיל, שוב לא נהיה שותפים לפעילות... בשעה 13:00 הגיע טלפון מקמב"ץ טייסת 118 (איילי מקיבוץ יפעת), שהיה בקשר טוב איתנו ודיווח כי הולך להיות משהו גדול בהיקפו ושנתכונן ... (כשבוע לאחר מכן נהרג איילי, כשניפגע עם היסעור מעל הארמיה ה-2 בצפון סיני) .

היום הראשון למלחמה - שבת, 6.10.1973

ע"פ מופז : ביום כיפור, שבת בבוקר, קפצתי אל סגן מפקד החטיבה, אמנון ליפקין, שמצאתי אותו עסוק בלזרוק חצים על לוח מטרה. כששאלתי אותו "מה נשמע?", אמר שהמח"ט נסע לתדרוך וצריך לחזור בצהרים ואז יתדרך אותנו. הגעתי בצוהריים לשיבה והמח"ט אמר שכנראה תפרוץ מלחמה, אז שנכין את עצמנו. שאלתי "מה הסיירת צריכה להכין?", אז הוא ענה לי - תתארגנו לפיצוץ עמודי מתח גבוה. מאחר וזמן לא רב לפני המלחמה סיימנו אימון קיץ והתארגנות, שכללה אימון פלוגתי, בסך הכל הרגשתי שאנחנו מוכנים טוב.

ע"פ זאביק עדיני (קבוץ נירים, מחזור נובמבר 71, צוות מייקה) : אני יכול להוסיף לגבי היום הראשון. הגעתי בין הראשונים, אני זוכר שעוד מישהו מהסיירת הגיע איתי, לקחו אותנו לטיסת 118 והצטרפנו לשני חברה מהשייטת ונאמר לנו שאנחנו צוות חילוץ, לחלץ טייסים שלנו, שנפלו במצרים. טסנו לכיוון מצרים והטייס קיבל הוראה לחזור בגלל אש כבדה, חזרנו להמתנה בחצרים. היינו בהמתנה בחצרים עד 12 בלילה, והיחידה לחצה להחזיר אותנו בחזרה. החזירו אותנו בטיסה חזרה לתל-נוף והטיס (מקבוץ גבע) עם צוות המסוק המשיכו במשימותיהם. לאחר המלחמה התברר שהמסוק נפגע והטיס והצוות נהרגו, באחת מהגיחות אליהן יצאו. לאחר מכן התארגנו בתל-נוף וירדנו לראס סודר.

ע"פ צביקה סבר : אני כבר הייתי מילואימניק. בשעה 14:00 מטוס קרב מתוצרת רוסית עשה יעף מעל הקיבוץ שלי, יפתח, אך אחר כך הפציץ את הכפר הלבנוני השכן (הכפר בלידה). הבנתי שהתחילה מלחמה ותפסתי טרמפים לסירת, שבסיסה בתל נוף. מאוחר בערב בשבת, בבניין הסיירת, שמענו את החדשות וכבר החלו להגיע שמועות מחזית הדרום. היו שמועות שהמצרים חדרו עמוק יחסית, כולל לקיחה של בנות בשבי. האווירה היתה ששום דבר לא ברור מאליו אך גם לא היה בטחון שהידיעות, כולל החדשות ברדיו, אכן אמינות לגמרי. מכל מקום בנין הסיירת נראה כמקום שכלל לא שייך למשחק הלאומי ולבלגן שבחזיתות.

ע"פ מאיר יפה (מייקה) : אני משלים כמה לקונות בתיאוריו של צביקה סבר. הסיירת הסדירה, או לפחות הצוותים הוותיקים, היו בשבוע רגילה לאחר סיום אימון קיץ והתכוננו לאחר מכן, באמצע השבוע שלאחר יום כיפור, לתפוס כמה מעוזים בקו תעלת סואץ... ביום שישי, בלילה האחרון של הרגילה, הוזעקנו לחזור לבסיס. אני כמו רבים אחרים, הגעתי ביום שבת מוקדם בבוקר ולא הבנו מה רוצים מאתנו. בשבת ב 14:00 לערך כל תל נוף התרוממה מאזעקה ומעצמת מנועי כל המטוסים בבסיס, שהתרוממו לאוויר ובישרו את תחילת המלחמה.

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב¹ 1.1.2004)
- 04:00 ראש המוסד מקבל ידיעה ממקור מצרי בכיר, שלפיה עד הערב יפתחו מצרים וסוריה במלחמה. ב 09:00 ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, דוחה את הצעת הרמטכ"ל להנחית מכה מקדימה, ומאשרת גיוס מילואים חלקי בלבד. ב 10:00 פינוי נשים וילדים מהגולן, ב 13:55 תחילת המלחמה: מצרים וסוריה תוקפות לאורך סיני ורמת הגולן, מטוס ישראלי מיירט טיל מצרי באזור תל-אביב, ב 14:05 המצרים חוצים את תעלת סואץ והסורים נעים לעבר הרמה, המצרים מכתרים את

¹ אתר מעריב <http://images.maariv.co.il/channels/14/ART/550/222.html>

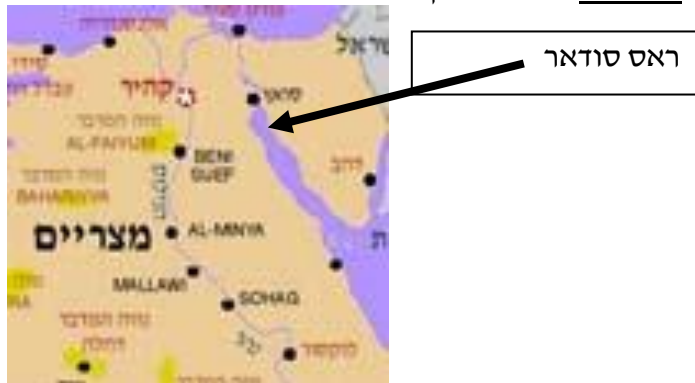
המעוזים בתעלה, קומנדו סורי כובש את מוצב החרמון, חיל הים משמיד חמש ספינות טילים סוריות.

היום השני למלחמה - יום ראשון 7.10.73

ע"פ סבר : בוצע תרגול קצר על עמודי מתח גבוהה ליד אשדוד. (הערה של צביקה סבר - לי זה זכור כמשהו תחרותי ואף שהתחרינו על טיב/זמן מודל מול סיירת מטכ"ל. הם טענו ש"לא חוכמה כי נתנו לרוזנברג לסחוב לבד את הסולמות במעלה העמוד" (עמודי מתכת קוניים שניתן לטפס בין החיזוקים בעזרת הידיים וחגורה כבטיות מנפילה ורוזנברג העלה סולם אחד, טיפס עליו ואז הציב את השני וחוזר חלילה).

ע"פ מייקה : ההמתנה נמשכה עד יום א', שבמהלכו הצטרפו אלינו כמה וותיקים שכבר היו מילואימניקים טריים, שטרם הוצבו ביחידות והצטרפו אלינו : דוד בהיר מעיז חרוד איחוד, יונתן עצמון ויפתח קלי מדגניה ב'. מתי שהוא בשעות אחה"צ עלינו על מטוסי נורד מקרטעים וטסנו, תוך חציית מדבר סיני, בטיסה נמוכה ומפחידה למנחת ב- ראס סודר.

ע"פ שלוי : ביום ראשון אחרי הצהריים ירדנו ל- ראס סודאר בשלושה מטוסי נורד.

ע"פ סבר : עם לילה הודיעו שכוחות מצריים על גבי טנקים נוסעים ומתקדמים לעברנו. הוחלט שיש להלחם ממרכז מתחם התעלות, שהיו חפורות על שטח מעט מוגבה. אודי שלוי ארגן מלכודים שונים באזור השער וכולם נקראו להישאר ערניים, על מנת להלחם מהתעלות כשייוצר מגע עם המצרים. מידי פעם הגיע מידע בקשר, על המרחק שלהם מאתנו שהלך והתקצר. בשלב מסוים עוזי המח"ט נשמע מעט היסטרי כשנתן פקודה לכוחות הצנחנים הפזורים סביב ראס סודאר "לקפוץ על הטנקים כשיתקרו ולנסות להשחיל לתוכם רימונים".. משום מה לרובנו האסוציאציה הראשונה היתה עצירת הטנק בדגניה, מה שעשה את הכל להיראות אבסורדי, כי בכל זאת הקמנו מאז צבא וצה"ל רכש מספר אמצעי לחימה שעולים קצת יותר מבקבוק מולוטוב.. השעות נקפו והחשש עמם ולבסוף רבים לא עומדים במתח ופשוט נרדמים. נדמה לי שבשלב מסוים רק אודי שלוי ואני נשארו ערים (א. שלוי : למיטב זכרוני גם אני נרדמתי מתישהו..). ואז מגיע הודעה שהמצרים נעצרו. למחרת הסתבר שאמנם נתקעו מחוסר דלק. אך בכל זאת המצרים הוציאו כוחות רגליים ואלה נתקלו בכח של סיירת צנחנים במילואים והיו כשלושה הרוגים וביניהם האח של נעמי כבשנה, אשתו של עמרי טמיר, שהיה לוחם ממחזור פברואר 1970 ואחר כך מפקד צוות בסיירת, בתקופת חרמוני כמפקד הסיירת.

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
02:00 3 חטיבות שריון סוריות מבקיעות את מערכי צה"ל בדרום רמת הגולן
04:00 בפיקוד צפון סבורים שהגולן נופל ומורים להכין את גשרי הירדן לפיצוץ,
05:00 פינוי מוצבים בדרום הרמה, ב 07:14 הרמטכ"ל מורה לחיל האוויר
להפנות את כל המטוסים לצפון, ב 10:00 המעוז הראשון בתעלה נכנע, עד הערב
ייכנעו רובם, ב 14:20 מפקד חטיבה 188 וסגנו נהרגים ליד נפח, ב 14:25 שר
הביטחון, משה דיין, מצוטט כאומר: "הפסדנו את הבית השלישי". ממליץ לוותר על חיילי
המעוזים, "שייפלו בשבי", ולסגת לקו הגנה אחורי, ראש הממשלה דוחה את הצעת

ההתפטרות של שר הביטחון, החלטה על פתיחת מתקפת נגד.

היום השלישי למלחמה - יום שני 8.10.73

ע"פ מייקה: בראס סודר, למחרת ליל הבלהות בסגנון דגניה, יצאנו לצוד קצת אנשי קומנדו מצריים שהסתובבו בשטח, לאחר שפוזרו במסוקים שחדרו ממצרים והצליחו לנחות באזור.

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
05:00 שלוש אוגדות פותחות במתקפת הנגד ברמה, ב 07:00 העיראקים יוצאים לעזרת הסורים, ב 07:50 אוגדת ברן פותחת במתקפת הנגד בסיני, ב 08:00 חיילי גולני מטפסים אל החרמון, ב 09:38 ברן מבקש סיוע אווירי דחוף, מארב קומנדו סורי בחרמון מסב אבידות לחיילי גולני. המתקפה נכשלת, ב 10:30 אוגדת שרון נעה דרומה, ב 12:00 מפנה בגולן: תל-פארס וקוניטרה נכבשים, ב 14:45 אוגדת שרון מקבלת פקודה לחזור צפונה, ב 18:00 הרמטכ"ל לעיתונאים: "נשבור להם את העצמות", ב 21:00 שר הביטחון מדווח לממשלה על כישלון מתקפת הנגד בדרום, ישראל נכנסת לכוננות גרעינית.

היום הרביעי למלחמה - יום שלישי 9.10.73

ע"פ מייקה: השיא היה ביום ג' בבוקר, לראות כיצד אנשי חיל הים נטשו את הבסיס שלהם בראס סודאר ולראות איך כוחות צה"ל בוזזים ומשחיתים את הציוד שנעזב.... גם אנחנו הצטיידנו שם בקצת מעילים ומלבושים לקראת הבאות... כולל משקפות ימיות וציוד מגוון נוסף, שהופקר ע"י חיילי חיל הים שנמלטו.

ע"פ רביב גדיש (צוות רב"טים): בהקשר לראס סודאר - טילי הוק שהיו מזרחית לבסיס בראס סודאר הפילו לפחות שבעה הליקופטרים של הקומנדו המצרי. בפקודה, לפני היציאה לאיתור וחיסול של חיילי קומנדו מצרי, מופז הודיע שההוראה מלמעלה היא שלא לוקחים שבויים. אנחנו רכובים על גבי גיפיי סיור החמושים במקלע מא"ג, הצלחנו לאתר 7 הליקופטרים שבאחד מהם היו פצועים. כשהתקרבונו להליקופטר עם הפצועים אף אחד לא ירה בהם, למרות שניתנה לאחד החיילים שעמד ליד מופז, פקודה לעשות כן. אי מילוי הפקודה של אחד הלוחמים ושל מפקד היחידה בעצמו, מנע טבח ושמר על הרמה המוסרית הגבוהה של חיילי ומפקדי היחידה לאורך המלחמה. את חלק מהשבויים קשרנו לפגוש של הגיפיים (ראה תמונה) והטייס, שגבו נשבר, נקשר על מכסה המנוע של אחד הגיפיים. העברנו אותם לחטיבה.

ע"פ סבר: מתישהו התמקמנו בין שארם א-שייח לראס סודאר, כולל חפירת שוחות אישיות, כמגן מפני הפצצות והפגזות מצריות צפויות (ראה תמונה של רביד - תדריך לפני חפירה)

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
01:00 חיל הים מטביע שלוש ספינות טילים מצריות, ב 03:30 טילים סוריים נורים אל בסיס חיל האוויר ברמת-דוד ואל מגדל-העמק, קרבות בלימה גדולים בגולן, צה"ל חוזר אל הקו הסגול, חומת טילי הנ"מ הסורית נפרצת ב 10:55 חיל האוויר מפציץ את המטכ"ל הסורי, את מפקדת חיל האוויר בלב דמשק, בתי זיקוק ותחנת כוח, אוגדת שרון מנסה לתקוף בגזרה המרכזית של התעלה. 15:00 לאחר יותר מ-80 שעות מלחמה הרמטכ"ל הולך לישון לשלוש שעות, ב 18:00 שרון מגיע לשפת האגם המר הגדול ומבקש לצלוח, הרמטכ"ל דוחה ומתרגז, הרמטכ"ל לשעבר בר-לב מתמנה כמפקד החזית הדרומית.

היום החמישי למלחמה - יום ד' 10.10.73

ע"פ שלוי: לאחר "בכיות" רבות שלנו לעוזי יאירי המח"ט, "כי אנחנו לא מנוצלים כראוי", הגיעה

ביום רביעי בבוקר הבשורה, כי מחצית הכח של הסיירת יעלה בחזרה לתל-נוף והשאר עם גייפי התול"ר (תותח ללא רתע) ישארו בדרום, עם מפקדת החטיבה, להמשך משימות באזור ראס סודאר (נשארו בראס סודאר מפקד הצוות סג"מ יואלי והצוות שלו).

כך מצאנו עצמנו, שוב במטוסי הנורד המקרטעים והפעם טסים צפונה.. מגיעים לבסיס היחידה בתל נוף ומיד מתארגנים, למרות שעדיין לא יודעים למה.. הפעם כבר ברור שאין זה משחק וזה לא יום קרב של כמה שעות...

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
חיל הים מפציץ מתקני דלק בנמלים לאטקיה, טרטוס ובניאס בסוריה, הרמטכ"ל מחליט לעכב את ההודעות למשפחות ההרוגים עד אחרי סוכות, מינוי חירום בצה"ל: ישעיהו גביש - מפקד מרחב שלמה, רחבעם זאבי ואהרון יריב - עוזרי הרמטכ"ל, מרדכי הוד - קצין לתפקידים מיוחדים בחיל האוויר, בר-לב מגיע לחזית הדרום, מקבל עדכון ממפקדי האוגדות והולך לנוח.. קרבות הבלימה נמשכים, חיל האוויר מפציץ את שדה התעופה חאלב בסוריה כדי לחבל ברכבת האווירית של ברית-המועצות, ברז'נייב (נשיא ברה"מ) תובע הפסקת אש מידית, ישראל מחליטה לפתוח במתקפה מעבר לקו הסגול, אל תוך סוריה.

היום השישי למלחמה - יום ה' 11.10.73

ע"פ מייקה: שהינו יום בתל נוף.

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
הרעשה ארטילרית כבדה על ריכוזי כוחות סוריים מתחילה עם בוקר, חיל האוויר מבצע 400 גיחות מעל מטרות סוריות ומכין את הקרקע לשלב ההבקעה ב 11:00 אוגדות רפול ולנר פורצות לתוך סוריה. המטרה: להכריע את הצבא הסורי ולהפנות יחידות לחזית הדרום. אחרי יום של קרבות קשים הכוחות של רפול מגיעים **למרחק 40 קילומטר מדמשק**, נשיא ארצות-הברית ניקסון מסכים לספק לישראל את הנשק שהיא מבקשת. לחץ ערבי מביא את המלך חוסיין להכריז על גיוס מילואים בצבא ירדן, נכשל ניסיון חילוץ ימי של לוחמי המעוז האחרון שלא נפל, מעוז "המזח".

היום השביעי למלחמה - יום ו' 12.10.73

המבצע הראשון בסוריה- מבצע "כותונת" - ראה תיאור בסוף הלוח- מעמוד מס. 15

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
כוח עיראקי מצטרף למלחמה ומסייע לסורים, נשיא המדינה קציר מגיע ל"בור" בקריה, מפקד חיל האוויר מתריע: אנו קרובים אל ה"קו האדום", אם לא יגיעו מטוסים חדשים מארצות-הברית בתוך יומיים - אמצעי הלחימה יאזלו, המצרים נערכים להעברת שתי דיביזיות שריון נוספות לתוך סיני, במטכ"ל מחליטים לעכב את הצליחה ולהמתין עד שהמצרים יעבירו את כל כוחותיהם מזרחה, לקראת חצות מגיעה ידיעה על שלוש דיביזיות רוסיות שנערכות להגעה למזרח התיכון, כוח סיירת צנחנים בפיקודו של שאול מופז מפוצץ בחסות החשיכה גשר סמוך לגבול עיראק.

היום השמיני למלחמה - יום שבת 13.10.73

המבצע השני בסוריה- מבצע "דוידקה"- ראה תיאור בסוף הלו"ז- מעמוד מס. 18

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
לפנות בוקר סוגרת אוגדת לנר על העיראקים, שפועלים עם כוחות מכוויית, ירדן וערב הסעודית בצורת ח', העיראקים נופלים במלכודת, מובסים ובורחים, המצרים תוקפים את אוגדת מנדלר במעבר הגידי בסיני, האלוף אלברט מנדלר נהרג מפגיעה ישירה של טיל בנגמ"ש הפיקוד שלו, לוחמי מעוז "המזח" מחליטים להיכנע ויוצאים מהמוצב כשידיהם אוחזות בספרי תורה, מערך הצליחה של צה"ל, הכולל דוברות וגשרי גלילים, מתחיל לעשות את דרכו מרפידים לכיוון התעלה ונאבק בצירים פקוקי תנועה, הרכבת האווירית האמריקנית מתחילה לזרום לישראל.

היום התשיעי למלחמה- יום א' 14.10.73

ע"פ סבר: ירדנו בטיסה לאזור מרחב שלמה (מרש"ל) למבצע "אור ירוק"², מבצע גדול שתוכנן מעבר לתעלה, אספו שם כוחות רבים, עשינו הכנות.

ע"פ מייקה: טסנו לאבו רודס, והצטרפנו למפקדת החטיבה שהתכוננה שם למבצע "אור ירוק" – מבצע הנחיתה האמפיבי באזור ראס זעפראנה שבמצרים, בחופו המערבי של מפרץ סואץ – מול אבו רודס, במגמה להיכנס משם מערבה עם כוח משוריין, כדי להגיע לעמק הנילוס ולאיים על קהיר מדרום....

² פרטים על מבצע "אור ירוק" ראה ב- הבר, א. ושיף ז. 2003. לקסיקון מלחמת יום הכיפורים. הוצאת זמורה ביתן-דביר, שם עמ' 43.

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
 כוח סיירת צנחנים מתגלה לפנות בוקר בעומק סוריה, אך מפקד הסיירת שאול מופז מצליח לחלץ את חייליו, ב 06:30 1,000 טנקים מצריים פותחים באש לכל אורך התעלה, ומתחילים בקרב השריון הגדול ביותר מאז מלחמת העולם השנייה, לאחר יום של קרבות מול 750 טנקים ישראליים מאבדים המצרים 250 טנקים ונסוגים, ב 22:40 צה"ל מוציא את קבוצת הפקודות "אבירי לב" לצליחת התעלה, והופך למוביל מהלכי המלחמה עד סיומה, גדוד צנחנים כובש את תל-שאמס, בתוך המובלעת הסורית, צה"ל מתחיל למסור הודעות ל-656 משפחות על מות בניהן.

היום העשירי למלחמה - יום ב' 15.10.73

ע"פ מייקה : בשלב מסויים מפקדת החטיבה עם גדוד 890 עזבו אותנו ועלו צפונה, מקביל לתעלה, כדי למצוא את עצמם בקרבות הקשים בחווה הסינית. אנחנו נסענו להמשך היערכות בשארם א-שייך. המבצע נידחה מיום ליום.

ע"פ סבר : אחרי צוהריים אחד, בעודנו, כל אנשי הסגל, יושבים בצילו של שיח גדול, אנו רואים דמויות קרבות. אחד ממפקדי הצוותים ניגש אליהם, הם הסתודדו, אחר כך קרא אליו מפקדי צוותים נוספים. לרגעים הם נראו כנועצים זה בזה וממבע פניהם ניכר בהם שלפניהם משימה מעיקה ביותר. אחד מהם קרא בשמו של לוחם אחד בצוותו, שם יד מחבקת סביב כתפו ואמר בשקט הודעה כלשהי לאזניו בלבד. זהו לוחם צעיר (מחזור נובמבר 1972) שכבר הספקתי להכיר, דייד, אחיו של אילן שפירא, שהיה מפקד צוות כשאני הייתי לוחם, כלומר כשנתיים לפני המלחמה. אילן הגיע אלינו מסירת מטכ"ל ובתוך זמן קצר זכה להערכה רבה. דבר לא קל כשלעצמו בהתחשב ב"מלחמות

היהודים" מחד ואי פירגון למי ש"מוצנח" מיחידה אחרת מאידך. אחיו של אילן התגלה לי כמי שחיכוך הולך לפניו והוא גם נראה משקיען כמו אילן. כשהצטרפתי לסירת עכשיו למלחמה ושוחחנו, שאלתי מה שלום אחיו וענה לי "כרגיל, רץ על החוף בחיפה ושומר על כושר", מתאים לאילן. קולות הבכי שפרצו ללא שליטה מגורו הבהירו מיד מה ההודעה שקיבל ממפקד הצוות שלו. בו ביום הוחלט שיש לשחרר את שלושת החילים, האחים השכולים, ולהחזירם הביתה. משפחותיהם כבר שלמו מחיר יקר מידי במלחמה זו ואין לסכן בן נוסף מהמשפחה. להם מחכה דרך ארוכה של התמודדות עם אבדן אישי ומשפחתי.

ע"פ יגאל סלינגר: אחיו של יהודה חי (מכפר יובל) נהרג. האח היה מ"פ בצנחנים. יהודה קיבל את ההודעה ממופז, במטע המנגו בו חנינו ממערב לתעלה, על יד אסמעיליה.

ע"פ שלוי: כשהיינו בבנין הסירת, בין שני המבצעים בעומק סוריה, הוטל עלי להודיע לטל ורדי (מהצעירים, מחזור נובמבר 1972) שאחיו, מחיל השריון, נהרג במלחמה. אני זוכר בדיוק כל פרט מהמפגש הזה, שהיה עבורי קשה ביותר.

* במלחמה זו נהרגו אחים בוגרים של שלושה לוחמים בסיירת, אשר לחמו בחזיתות השונות.

* בשלב מסוים בוטל מבצע "אור ירוק" מפאת מורכבותו, סדר הכוחות הגדול שהוא צריך וחיוניותם של הכוחות בחזיתות השונות עמם התמודד צה"ל באותה העת.

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
המטכ"ל מצפה להתקפה מצרית נוספת בתקווה להסב שוב אבידות כבדות לכוחות המצריים ואז לצלוח את התעלה, לקראת ערב מתחיל חיל האוויר עם כוחות ארטילריה בפעולות ריכוך לקראת הצליחה, ב 17:00 כוחות מאוגדת שרון מפלסים את דרכם אל נקודת הצליחה בתפר שבין הארמיה המצרית השנייה לשלישית, דוור סואר שעל הגדה הצפונית של האגם המר הגדול, פקקי התנועה מעכבים את הגעת אמצעי הצליחה בשעתיים, ב 23:00 אלוף-משנה דני מט מקבל אור ירוק להתחיל בצליחה, כוח חוד של 36 לוחמים מיחידת ההנדסה של החטיבה צולחים את התעלה בסירות גומי.

היום האחד עשר למלחמה - יום ג' 16.10.03

?

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
בקשר נשמעת הקריאה "אקווריום" שמבשרת על כניסת סירות הגומי למימי תעלת סואץ, כמה דקות אחר כך נשמעת הקריאה "אקפולקו": כוחותינו נחתו בגדה המערבית של התעלה. הצליחה הצליחה! במשך היום עוברת כל חטיבת הצנחנים בפיקודו של דני מט אל הגדה השנייה, ומתחילה להשמיד סוללות טילי נ"מ מצריות, ב 06:30 התמסחים מגיעים לחצר מעוז מצמד, נקודת היציאה לצליחה, ומתחילים להעביר טנקים לגדה השנייה, גשר הגלילים נתקע ומתפרק בדרך לתעלה, במעבר מציר "עכביש" לציר "טרטור". הצליחה נעצרת.

היום השנים עשר למלחמה - יום ד' 17.10.03

?

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
גדוד 890 של הצנחנים בפיקודו של יצחק מרדכי נשלח לטהר את צירי תנועה שמובילים לנקודת הצליחה, ציר "טרטור" וציר "עכביש", האזור כונה "החוזה הסינית", והמעבר הבטוח בו היה הכרחי להמשך הצליחה, ב 02:45 מארב מצרי

גדול פותח באש תופת על הצנחנים, במשך 17 שעות רצופות נלחמים הצנחנים בצבא המצרי, ועל "גבעת הפצועים" בחווה נערמים יותר מ-60 נפגעים, 40 לוחמים נהרגו ויותר מ-100 נפצעו, אך הצנחנים הצליחו לעצור את אש המצרים, לפתוח את הציר אל התעלה, ולאפשר לצליחה להמשיך כמעט כמתוכנן.

היום השלושה עשר למלחמה - יום ה' 18.10.03

?

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
כוחות מאוגדת שרון כובשים את מתחם "החווה הסינית", מבטיחים את המשך התנועה בנתיב לגשר הצליחה ומסירים סופית את סכנת ניתוקו של ראש הגשר, אוגדת ברן ואוגדת מגן (לשעבר אוגדת מנדלר) מקבלות פקודה לחצות את התעלה ומבססות את הכוח הישראלי בגדה המערבית, 50 אלף חיילים מצרים מהארמיה השלישית מוצאים עצמם בסכנת כיתור, כוחות צה"ל נמצאים ממזרח להם, בסיני, וממערב להם, מעבר לתעלה, מטוסי חיל האוויר שבים להפציץ את הכוחות המצריים ומשמידים סוללות טילים נגד מטוסים.

היום הארבעה עשר למלחמה - יום ו' 19.10.03

?

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
נשיא מצרים סאדאת מדיח את הרמטכ"ל שאזלי, התקדמות צה"ל ביבשת אפריקה נמשכת, אוגדת שרון נעה צפונה, לכיוון איסמעליה, אוגדות אדן ומגן פועלות דרומה, לכיוון סואץ, המצרים מתרכזים במאמצים למנוע את הגעת כוחות צה"ל לקהיר ואת כיתור שתי הארמיות, התעבורה המצרית בציר איסמעליה-קהיר מושבתת, צה"ל כובש את שדה התעופה פאיד, המאמצים הבין-מעצמתיים לכפיית הפסקת אש גוברים, ראש ממשלת ברית-המועצות עוזב את מצרים כשבכיסו הבטחה מצרית להפסקת אש, ברמת הגולן נהדפת התקפה של כוחות ירדניים וכווייתיים.

היום החמישה עשר למלחמה - יום שבת 20.10.73

?

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
מאמצי צה"ל בגדה המערבית של תעלת סואץ מתקדמים על רקע הפסקת האש ההולכת ונרקמת, מזכיר המדינה האמריקני קיסינג'ר מגיע לדיון בעניין במוסקבה, הקמת הגשר השלישי על התעלה מסתיימת וכעת תופסים שלושת הגשרים הישראליים 500 מטר מאורך התעלה, צה"ל מפציץ ללא הרף את כביש קהיר-סואץ, נתיב האספקה של הארמיות המצריות, אוגדת ברן ממשיכה לנוע דרומה לכיוון העיר סואץ, קרבות קשים ממערב לתעלה, סגן ראש ממשלת סוריה מודה שהפצצות חיל האוויר הישראלי בעומק סוריה חיסלו כליל את יכולתם לייצר חשמל ולזקק נפט.

היום השישה עשר למלחמה - יום א' 21.10.73

?

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)

14:00 600 צנחנים יוצאים לכבוש את החרמון הסורי, ב 18:20 כוח ישראלי ראשון מגיע לשיא החרמון וכובש אותו, חטיבת גולני מטפסת לכיוון החרמון הישראלי, בדרום מוטלת על אוגדת שרון משימת טיהור מתחם מיסורי, ממזרח לתעלה, שרון מסרב להזרים כוחות מהגדה המערבית למזרחית ומבקש להמשיך בתנועה לאיסמעליה כדי לנתק את נתיבי האספקה ובכך להכניע את הכוחות במיסורי, לבסוף הוא מתרצה, תוקף ונכשל, המפקדה מורה לו לנסות שוב, אך הוא מסרב, אלוף הפיקוד מבקש להדיח את שרון בשל סירוב פקודה.

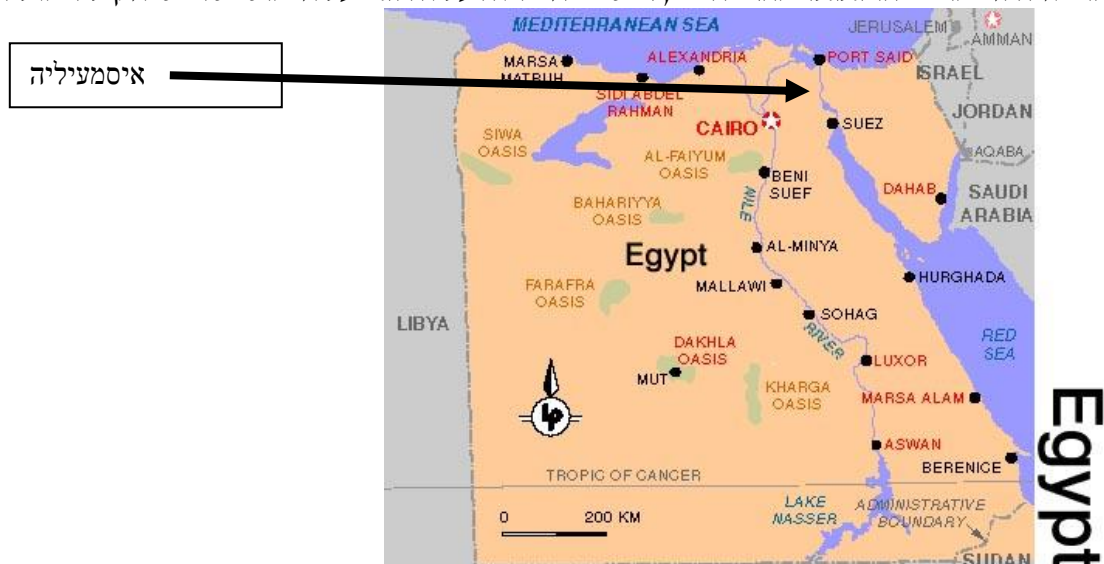
היום השבעה עשר למלחמה- יום ב' 22.10.73 ?

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)
03:30 מפקד כוח הצנחנים בחרמון הסורי מודיע כי המוצב בידו, סיירת גולני כובשת את הרכבל התחתון ללא קרב, במהלך קרב קשה המתנהל סביב הרכבל העליון נהרג מפקד הסיירת שמריהו ויניק, ב 10:30 אחד מחיילי גולני מצליח לפרוץ אל מוצב החרמון הישראלי ומניף את דגל ישראל, 55 לוחמי גולני נפלו בקרב על החרמון, בדרום מושמד מערך טילי הנ"מ של הצבא המצרי, אוגדת שרון מגיעה למבואות העיר איסמעליה, אוגדת מגן מגיעה לקילומטר ה-101 בכביש סואץ-קהיר, ב 19:00 **הפסקת האש נכנסת לתוקפה** אך בגזרת התעלה האש אינה פוסקת.

היום השמונה עשרה למלחמה- יום ג' 23.10.73

ע"פ מייקה: יום לפני הפסקת האש הוטסנו, כל היחידה יחד עם קומנדקר ועוד תוספות, במטוס הרקולס, טרי מאמריקה, היישר אל מעבר לתעלה, מערבה לפאיד – כשהמשימה היא לחבור לאריק שרון, שכבר חצה את התעלה ונורא רצה לכבוש את איסמעליה. לידינו בפאיד, בלילה שבו הגענו, היה בית חולים שדה, שקלט כל הלילה יסעורים עמוסים בהרוגים ובפצועים שפנו מהעיר סואץ, בהסתבכות הנוראית שהייתה שם.

ע"פ יגאל סלינגר: הטיסה היתה מהממת בגלל הצפיפות והבלגן העצום בבטן המטוס. תחמושת התפזרה ורימונים התגלגלו מהאפודים; אנשים דרכו זה על זה וגם על חימוש. שוב שיחק לנו מזלנו.

תקציר אירועי היום בכל הגזרות (מתוך אתר האינטרנט של מעריב 1.1.2004)

ברית-המועצות מאשימה את ישראל בהפרת הפסקת האש ומכינה שבע דיביות מוטסות לקראת תנועה למזרח התיכון, כיתור הארמיה המצרית השלישית הושלם, חיל האוויר מפעיל בשדה התעופה פאיד את בסיס "נחשון", מפקד החיל בני פלד אומר כי בעקבות הגעת המטוסים החדשים מארצות-הברית, מצבו של החיל דומה למצב לפני המלחמה, סיירת שקד כובשת את ג'בל עתקה, בסיס מודיעין מצרי שחולש על מרחב סואץ, כוחות מאוגדת ברן מגיעים למבואות העיר סואץ, הפסקת אש מוכרזת שוב, אך האש עדיין לא פוסקת, בתל-אביב מוקם מרכז לזיהוי שבויי המלחמה ונעדריה, מספרם מוערך בכ-900.

היום התשע עשרה והאחרון למלחמה - מוצאי יום ג' 24.10.73

ע"פ מייקה: למזלנו, למחרת הגעתנו לפאיד ובמהלך ההיערכות לכניסה לאיסמעיליה, הגיעה הפסקת האש - וניצלנו שוב מקרב קשה, הפעם על איסמעיליה.

אחרי הפסקת האש - שהוכרזה ב 24.10.73

ע"פ זאביק עדיני: אפשר להוסיף שעלינו בסוף המלחמה אל "המלחמה הקטנה" במובלעת הסורית. שם פשטנו על מוצב סורי וחטפנו הפגזות בחרמון הסורי.

ע"פ מייקה: המשימה הבאה הייתה באיזור החייץ החקלאי, בלב מטעי מנגו (ראה תמונה של רביב) קצת מדרום לאיסמעיליה, משם ביצענו סריקות רבות וטיולים וכל מיני פעילויות מעניינות - כשברקע איום מתמיד בחידוש הלחימה וגם התפתחות שיחות בנקודה 101 וארמייה 3 הנצורה.

ע"פ יגאל סלינגר: כאשר חנינו במנגו מופז קרא לי ו"צווה" עלי, לתדהמתי הרבה, לצאת הביתה. התברר שהודיעו לאמי שאני נעדר בקרב (טעויות לא מעטות כאלו קרו במלחמת יוה"כ). מצפוני ייסר אותי על כך שאני עוזב את היחידה ויוצא לחגוג בבית בזמן כה קשה. מופז חתך, ואני מצאתי את עצמי עולה צפונה. אינני זוכר כיצד הגעתי לאל-עריש אבל את השיחה עם אמי מהטלפון הציבורי בשקם של אל-עריש אני זוכר. היא הספיקה לקרוא לאבי, שהיה במילואים בקו לבנון, ואמרה שלא האמינה להודעה. בקור רוח מדהים ערכה בירורים וכך הגיעה הידיעה די מהר לשלישות החטיבה. אחרי יום אחד בבית חזרתי לצוות שחנה עדיין במטע המנגו. שמחתי לחזור, משום שהאווירה בארץ היתה נוראית.

ע"פ חגי הדס: אותי המלחמה תפסה 3 ימים לפני טקס הסיום של קורס קצינים, בבה"ד 1. בשלושת השבועות הראשונים של הלחימה פעלתי במסגרת הצבת החירום של בה"ד 1 בגזרת הגיידי. ליחידה חזרנו לאחר הסכם הפסקת האש, כאשר היחידה הייתה פרוסה צפונית לפאיד, במטעי המנגו ליד תעלת המים המתוקים. בקורס קצינים היו איתי מהסירת: שלמה פוקס, עוזי הניג, ירון מוקד ונחום תבורי, שחזרו עמי כקצינים לסירת כמו גם, נדב לוי וחגי קליגר, שהיו בקורס ולא חזרו ליחידה.

ע"פ סבר: מתישהו הגענו למחנה הבנוי המצרי כספרית, מעבר לתעלה ושהינו בו מספר ימים. באחד הערבים, בעת ניקוי נשק, שקדי ניקה עם מחסנית בכלי ותפר חדר שלם, בנס הסתיים ללא הרוגים.

ע"פ מייקה: בשלב מסויים אכן עברנו לכספרית - בסיס מצרי נטוש בין סואץ לפאיד - שם המשכנו בפעילויות, שהעיקרית בהן הייתה הוצאת סבבים של צוותים לגיבל עתקה, לתצפת ולהפריע לקומנדו מצרי, שהתמקם שם בתצפיות ועקיצות לכיווננו.

ע"פ יגאל סלינגר: יצאתי לגיבל עתקה עם הצוות הצעיר של עופר חקלאי, כסגנו, חמוש ברובה צלפים. הטיפוס להר התלול ארך לא מעט זמן. הצוות התמקם במדרון קדמי, מול המצרים, ועופר יצא עם מספר חיילים לסיוורים קרובים בחיפוי של שאר הצוות, שנשאר בעמדות. המצרים נבהלו ופתחו עלינו באש נק"ל. לא היו נפגעים.

ע"פ סבר : מתישהו הנחיתו אותנו בג'בל עתקה, במגמה שנוזה ממנו כוחות למטה ונפגע בהם עם טילי סאגר, שלקחנו שלל ממקומות שהמצרים נטשו. התאמנו איתם בירי וחלקנו כבר ירו בהם ממש טוב.

ע"פ סבר : מתישהו עברנו ל-אום חשיבה, במגמה לשמור, לאבטח, את מוצב הפיקוד ששכן שם בתוך ההר, מוגן מצד מערב על ידי המצוק הטבעי. זה כבר היה באווירה של "אחרי מלחמה" והקדשנו את רוב הזמן לאימונים רגילים, בעיקר לצוותים הצעירים. בשלב זה כבר היו איתנו עוד שני קציני מילואים (חוץ ממני) - יפתח קלי ודויד בהיר (מהמחזור של פברואר 70) כמו גם רס"ן נחמיה תמרי, שבעבר (1971 - 1972) פיקד על הסיירת ועתה חזר מאיזה קורס בחו"ל.

ע"פ מייקה : באום חשיבה גם ספגנו שלג באוהלי הסיירים וגם בחרנו לראשונה לכנסת ישראל, אלה היו הבחירות לכנסת השמינית ובעקבותיהן, יצחק רבין היה לראש הממשלה החמישי של מדינת ישראל.

ע"פ סבר : מתישהו נשלחתי עם כ 5 צלפים במגמה לירות על הארמיה השלישית, לגרום להם להשיב, וזה היה אמור לספק אמתלה להסתער עליהם עם אמצעים שונים ולחסל את הארמיה כולה. הצלפים קבלו עם לילה את המיקום לעמדות ועשו בהן את כל ההכנות לבצע צליפה עם שחר. תוכנן לירות במצרים הראשונים שישכימו וילכו לשירותים, שהיו בגבולות הארמיה וממילא יותר קרובים לעמדות בהן התמקמנו. כאשר הכל היה מוכן, להערכתי השעה כבר היתה קרובה לשתיים בלילה, הצלפים התכנסו במדרון האחורי של אחת העמדות וקראו לי לשיחה. עד מהרה התבררו שתי עובדות, האחת - כל הצלפים שמוצניקים, השניה - הם לא מוכנים לירות בבני אדם, כמו במטווח ברווזים. היה דיון ארוך ונוקב, בו ניסיתי לשכנע אותם שבטוח יש גם בין מקבלי ההחלטות מי שחושבים כמוהם, אך יש דינמיקה צבאית ויש לתת לה לפעול, על פיה - אנחנו מבצעים את הפקודה שקיבלנו ולמעלה יעברו את כל השלבים עד לפקודה הסופית, שהיתה אמורה להגיע לקראת שעת ה"ש" לצליפה. נעזרתי בכל מיומנותי כמדריך לשעבר בתנועת הנוער העובד, הם אמרו שלא יסרבו פקודה אך יירו ליד המצרים ולא בהם. מעט אחרי שחזרו לעמדותיהם הגיע פקודת החדל לכל המבצע הזה. (כזכור יציאתה בחיים של הארמיה השלישית היוותה חלק מאי הרגשת התבוסה של המצרים ואפשרה להם ליזום, יותר מאוחר, את תהליך הסכמי השלום הקר עם מדינת ישראל).

ע"פ רביב גדיש : צרפתי כמה תמונות שצילמתי בזמן מלחמת יום כפור ב-1973 ומיד לאחריה :

1. תמונת הארמיה השלישית - צולמה בזמן המצור על הארמיה השלישית, בנקודה בה הם העמיסו אספקה שקבלו מצה"ל - כשצילמתי הם כיסו עין אחת ואמרו " משה דין".

2. התמונה של השבויים קשורים על הג'יפ- היא תוצאה של אי מלוי ההוראה "לא לקחת שבויים בזמן מלחמה"... באמת לא היה לנו איך לקחת אותם, אלא לקשור אותם לפגוש האחורי של הג'יפ.

3. התמונה של החברה ממחזור נובמבר 71 (צוות הרב"טים) בתדריך שנותן סבר, לקראת התחפרות- צולמה על הגבעות ליד הכביש מראס סודר לשארם אל שייך. בזמן התדריך ובזמן החפירות הרגשתי כמו הצילום של החיילים במתלה.

4. התמונה בצל עצי המנגו- צולמה מעבר לתעלה, ליד איסמעיליה, כשישבנו, צוות הרב"טים שבפיקוד מייקה, בחורשת מנגו ונעקצנו ע"י פשפשים.

ע"פ סבר : מתישהו כבר היינו שכנים למפקדת החטיבה ואז, מופז כבר "יצא" עם אורית... שם במאהל החטיבה שכנו שניים, ש' ו-ו', עם מפקדת החטיבה ולא עם הסיירת, כדי לסמל שכרגע אינם עוד חלק מהלוחמים.

ע"פ מופז (בערב בבסיס הסיירת, 30 שנה למלחמה) : אני מבקש לציין שסיירת הצנחנים ביום כיפור, היתה המסגרת הצבאית היחידה שלא היו לה כלל נפגעים במלחמה, שהיתה קשה ואיבדנו בה רבים. הדבר קרה אודות לאימונים לפני ולמוכנות ובזכות רמה גבוהה של הלוחמים. אך מה שנעשה אז לא היו מבצעי גבורה מבחינת הסיירת, היום (2004) סיירת הצנחנים שותפה מאד פעילה בכל הפעילות לאיתור וחסול מחבלים, ביהודה שומרון וחבל עזה ובזכות רמתה הגבוהה מאד, היא מהיחידות המובילות בנושא. אני מודה ללוחמי הסיירת, מאחל להם שימשיכו להצליח ושיחזרו הביתה בשלום.

שני המבצעים בעומק סוריה

הלילה הראשון- היום השביעי למלחמה- יום ו' 12.10.73

מבצע "כותנת"

ידיעות³- העיראקים מתערבים במלחמה והם שולחים "כוחות משלוח" כתגבורת : דיוזיות לוחמים, ארטילריה, טנקים ומטוסים לעזרת סוריה ומטוסים לסיוע למצרים. חלק מהכוחות העיראקים הם טנקים שיגיעו לחזית על גבי מובילים.

כוונה- בכוונת הדרג הפוקד למנוע את הגעתה של התגבורת העיראקית, הנעה על הכביש הראשי מבגדד, בירת עיראק לדמשק, בירתה של סוריה.

שיטה- כוח של פלוגת הסיור של חטיבת הצנחנים, חטי' 35 (סיירת הצנחנים), יפעל ככוח מטכ"לי למשימות מיוחדות, תחת פיקודה של מפקדת קצין צנחנים ראשי (קצח"ר) ויונחת עם 2 מסוקים בסמוך לכביש המוביל מרוטבה שבעיראק לסייכל בואכה דמשק.

מינהלה- כל ההכנות יבוצעו בבסיס האם של הסיירת, בתל נוף

שליטה- הקשר עם השולט, החפ"ק שישב בבור- לצורך כך צורף לכוח סמל, בשם עוזי, מפלוגת הקשר, אשר נשא עמו מכשיר קשר S.S.B מ"ק 74, שצריך היה לפתור את בעיית המרחק מהארץ. תובלה- ע"י מסוק יסעור.

³ נכתב על בסיס מאמר על פעולות הסיירת בעיתון מעריב 19.6.1981 והספר: הבר ושיף, 2003. שם עמ' 327.

ע"פ מופז⁴ - בתחילת המלחמה פעלה הסיירת בחזית המצרית, באזור ראס-סודאר. באותו יום נקראנו באופן די פתאומי צפונה, למפקדת היחידה. כשהגענו, נאמר לנו שאנחנו יוצאים למחרת למבצע מיוחד. את יעד המטרה קיבלנו רק בבוקר יום המבצע.

היו לנו רק שעות ספורות להתארגן, כי חטיבת הצנחנים כולה היתה מוצבת בסיני, ובעורף לא נותרו קציני מטה, שיתכננו את המבצע. רצתי למטכ"ל שבקריה כדי לקבל את המשימה, והסגן שלי החל להכין את הלוחמים. תדרכתי אותו טלפונית, אישרנו את התכנית המרכזית וסגרנו את הפרטים האחרונים, כמו קשר וחבלה. בשעות אחר-הצהריים, כשחזרתי ליחידה, הכוח כבר היה מוכן. תידרכנו, עלינו למסוקים ויצאנו לדרך. זה היה נוהל קרב מאוד קצר, מאוד לחוץ.

במקביל נערך תדריך בטייסת "דורסי הלילה", טייסת היסעור הראשונה של חיל-האוויר. למשימה צוותו הטייסים המנוסים ביותר: סא"ל (מיל') אלי קסן, סמ"ט א' של הטייסת, שובץ כקברניט המסוק שיטס את הלוחמים לאיזור סייקל, וישוב מיד לארץ. סא"ל יובל אפרת, מפקד הטייסת, תוכנן להוציא אותנו משם במסוק יסעור אחר.

ע"פ מופז⁷⁶⁵ - זה היה המבצע הראשון שלי עם הסיירת. נקראתי בדחיפות לקריה. הבעיה היתה ש...לא כל כך ידעתי איך להגיע לשם... אני חייב לומר שעם תרמיל הצד העלוב שלי הרגשתי די קטן ונעלם במסדרונות הניאון האינסופיים שבקריה. בקריה ניגשתי לסגן הקצח"ר וקיבלתי את "פקודת המבצע". נאמר לי כי עוד באותו הערב תבצע סיירת הצנחנים חדירה עמוקת טווח לסוריה, כדי לארוב לשיירות המובילות נשק ואמצעי לחימה לחזית.

מדברים הרבה על "נוהל קרב" קצר, מהיר וחפוז, במבצע זה כלל לא היה נוהל קרב. נאלצתי להסתובב מקצין אחד למשנהו כדי לקבל הסברים ותדרכים מקצועיים. מסדרונות הקריה היו עמוסים בעשרות אנשים ורבים ישנו על הרצפה - היתה הרגשה לא טובה.

כל חצי שעה בערך התקשרתי לחבריה ביחידה והשתדלתי לעדכן אותם על הצפוי לנו בעוד שעות ספורות. הגעתי ליחידה מאוחר מאד - למותר לציין שלא תרגלנו, לא תודרכנו ואפילו את ציר ההליכה לא למדנו. במסוק שהביא אותנו לאזור הפעולה, ראיתי לראשונה את מפת המבצע. למרות כל זאת היתה לנו הרגשה שזה יצליח. חינכו אותנו להבין שאם ניתנת פקודה כלשהי, חייבים לבצעה על הצד הטוב ביותר.

זו היתה הפשיטה הכי עמוקה שצה"ל עשה עד העת ההיא. במהלכה שוגרו לוחמי הסיירת על גבי מסוקים לצפון סוריה, לתקוף שיירות עירקיות במרחק של 250 ק"מ (ע"פ צביקה סבר - לדעתי "רק" במרחק 120 ק"מ) מקו החזית.

ע"פ שלוי: הכח מנה 40 לוחמים, סך הכל הבאנו על גבינו כ-200 ק"ג חומר נפץ, על גבי 10 גבות ובתוך זה גם מטען כיפתי-"חלוש". כמו כן צורף לכוח סמל בשם עוזי מפלוגת הקשר, אשר נשא עמו מכשיר קשר S.S.B מ"ק 74, שצריך היה לפתור את בעיית המרחק מהארץ. ציוד נוסף שנלקח למבצע כלל מרגמה 52. לקראת ההמראה התקשר מנו שקד הקצח"ר ואמר לי שהוא מצרף אלינו קצין צנחנים במילואים, רס"ן אמיר קרן, מקיבוץ גבעת חיים.

ע"פ מייקה: האיש הוא אמיר קרן שהיה גם בכנס 30 שנה למבצעי הסיירת. אמיר הוא איש מדהים ויקר שמניע את כל המפעל של עמותת הצנחנים ואת מפעל ההנצחה של כל חללי הצנחנים לדורותיהם, בסרט אישי. בלילה הזה הוא היה פנתר אמיתי והתנהג למופת לדעתי - בניגוד לסא"ל דוד כהן בלילה השני. אמיר היה שחקן כדור סל פעיל באותה תקופה, בליגה לאומית והיה לו כושר פראי. הוא גם חזר קצת לפני כן מXXXXX, שם פעל בשליחות המוסד, וצירפו אלינו היה במגמה לבדוק אפשרות

⁴ חגי לוי, 1998. החילוץ מקטייפה. בטאון חיל האוויר מס. 119.

⁵ ערב מורשת של הסיירת - 25 שנה להיווסדה - סיפורו של מופז. יוני 1981, גבעת חיים איחוד.

⁶ דברים שאמר ס"א מופז במפגש לוחמי הסיירת ב 1981 עם מפקדי הסיירת בעבר, שהתקיים בקיבוץ גבעת חיים (איחוד). מעריב, "סופשבוע" 19.6.1981.

⁷ ע"פ ראיון עם סגן הרמטכ"ל החדש, האלוף שאול מופז, מוסף 7 ימים, ידיעות אחרונות, אוקטובר 1997.

לשלוח אותו בכלל אל XXXXX, כדי שיציקו לעיראקים משם...

ע"פ שלוי⁸: עלינו למסוק היסעור בערב, זו היתה חוויה לטוס בגבהים אדירים בשטח אויב. הטיסה נמשכה כשלוש שעות.

מסוק יסעור (סיקורסקי) הוביל את הכוח לסוריה

ע"פ סבר: בטיסה לשם עברנו ליד בירות וזו נראתה כ"עיר אורות" יפהפיה, אחר כך הנוף התחלף לשיממון היחסי של רכסי גבעות וכשהנמכנו לטיסה בתוך ואדיות, נגלה נוף מדהים באור הירח והראות הייתה מצוינת.

ע"פ שלוי: לאחר שחצינו את בקעת הלבנון וחלפנו מזרחה עברנו בגובה נמוך מאוד מעל כביש דמשק-חומס-חלב, הכביש היה פעיל באופן מפתיע ושיירות אין סופיות נעו מצפון לדרום, כלומר לתגבור רמת הגולן. הצפיפות היתה כה גדולה עד אשר צוות המטוס (הקברניט רס"ן קסן וטייס המשנה סגן אדם נצר) נאלצו לבצע תמרון חריף כדי שלא לעבור בדיוק מעל מוביל צבאי עם טילי קרקע אויר עליו. (הערת סבר- מידע זה מהטייסים והכוח שימש חלק מהנתונים להחלטה על מבצע הלילה הבא)

ע"פ סבר: אחרי הנחיתה מתפקדים ומתחילה התנועה לעבר הכביש, תנועה הנמשכת כמעט ברצף וללא עיכובים וירידות במקום ובכל זאת אני כמאסף, יוזם מידי פעם התפקדויות, על מנת שמופז ידע שכולם מאחוריו.

ע"פ מופז (בראיונות השונים): הנחיתה היתה צפונית לסייכל, בשעה 21:30, ערב שבת. נחתנו כמה קילומטרים לפני הכביש, שעליו אמורה היתה השיירה לעבור והתחלנו ללכת. הלכנו כ 5 ק"מ.

ע"פ שלוי⁹: נחתנו ליד מבנה נטוש והתחלנו ללכת דרומה בתוך ואדי. את הכביש לא ראינו עדיין. צעדנו כשעה וחצי. עלינו על מישור לבן ואז שמענו את רעש כלי הרכב הנעים על הכביש. סמוך לכביש התפצלנו. מפקד היחידה נע עם הכוח שלו מערבה, כשמשמיתו להניח מטעני צד במרחק כמה עשרות מטרים מהגשר ואני, בראש כוח, נעתי מזרחה כשהמטרה היא להניח מטענים מתחת לגשר.

ע"פ סבר: כשהתקרבו לגשרים (למעשה מעבירי מים, גשרונים) התפצלנו ל- 2 כוחות.

ע"פ שלוי: כח אחד של מופז משך יותר מערבה ובמרחק של בערך קילומטר מזרחה ממנו, הכח שלי ואנו נעים במקביל דרומה, ממקמים בכל כח "חיפוי רחוק" ואחר כך מתמקדים בהנחת המטענים.

ע"פ סבר: עתה התפנינו לצפות בציר. לפנינו במרחק של כשמונים מטר, פרוש קטע ישר של הכביש הראשי המוביל מדמשק לצפון מזרח, אל סייכל. על הכביש הזה, על פי המידע שקיבלנו, אמורות לנוע שיירות התגבורת שעירק שולחת לסוריה, לטובת הלחימה ברמת הגולן. הכל שקט ומבחינתנו אין כל מניעה מלהתקרב אל הכביש, להנחת המטענים. בלילה זה, סידור המטענים הוא אחד מתפקידי. אני שומע פסס.. פסס.. מכיוונו של אודי וכבר אני מתקרב אליו במעין גב כפוף. גב כפוף זו תירגולת שמטרתה להקטין את הפרופיל כאשר נעים צמוד ליעד, אך עם התרמיל הענק המלא בחומר נפץ אשר

⁸ ע"פ ראיון עם סא"ל א. לקראת פתיחת תערוכת צה"ל- "עם בחילו", בגני התערוכה, תל אביב, מעריב, 7.7.1983.

⁹ ע"פ ראיון עם סא"ל א. לקראת פתיחת תערוכת צה"ל- "עם בחילו", בגני התערוכה, תל אביב, מעריב, 7.7.1983.

על גבי, הכיפוף הוא יותר רצון להיות ולו לכמה דקות יקרות, קטן, ופחות הימנעות אמיתית מגילוי. אני משתטח ליד אודי.

אני עם מטען של כ 20 ק"ג על הגב ועוזי כנשק אישי, אודי "קצין חופשי" רק עם חגור ונשק אישי (עוזי), בהומור אני אומר לאודי- תחרות? והתחלנו לרוץ לעבר הגשרון, כשלפתע אודי הבחין ראשון ברוכב על אופנוע, שם לי רגל, הפיל אותי ונשכב לצדי.

עכשיו אני שוכב מתנשם ליד אודי, אך עיני מרותקות למחזה שנגלה לפנינו, בבהירות מדהימה ובתנאי ראות מצוינים. ממש מספר מטרים לפנינו נוסע על הכביש אופנוע עם "סירה", רוכבו נראה היטב, ואולי אפילו אף כל פרטי לבושו. אודי נע בחוסר נחת, שנינו שותקים, עוקבים במבט עינינו ובתנועת ראשנו מלווים את התקדמות הרכב הקטן, התלת גלגלי הזה. לא היה חפץ בולט ב"סירה" ובטח שלא ישב בה נוסע נוסף. נראה שהאופנוען היה מרוכז במשימת הנהיגה ולא צפה כלל אל צידי הכביש. נשימותינו אחרי תחרות הריצה, נשמעות לי כמו מחרישות את כל המדבר ואני מנסה מעט להחריש את התנשמותי שלי. "הוא לא ראה אותנו" מפטיר אודי, ספק בקביעה ספק בשאלה, אני מהנהן בראשי. "בוא נמשיך" הוא אומר וכבר אנו רצים לעבר מעביר המים שמתחת לכביש.

בתום מספר עשרות שניות אנו כבר לרגלי הכביש. המקום שקט ושומם, מפלס הכביש בוחק לאור הירח, שולי הכביש המשופעים הם קרקע יבשה ומעט חולית המשובצת פה ושם בשיחים קטנטנים קשיחים ומעט עשב נמוך. האבנים קטנות ומועטות. חוץ מתנאי הגילוי, שנראים ודאיים במקרה ששוב מישוה ייסע כאן, הרי שתנאי "העבודה" נראים נוחים ביותר. אודי ישכב ליד הפתח ויצפה למקרה של סיכון מתקרב ואני אזחל פנימה לסדר את המטענים זה על גבי זה. "כנס פנימה לסדר אני כבר אקרא לבא בתור" הוא אומר לי. אני מוריד את המטען הכבד מגבי, מחזיקו ביד אחת ומשתופף לתוך הצינור המהווה את מעביר המים. זהו צינור בקוטר של כ 90 ס"מ וכך, אני נדרש להתקדם כאשר ישבני מוחזק מעט מעל הקרקע, יד אחת צמודה לדופן הצינור כתמיכה בגוף הנוטה ליפול לאחור, ואני מקדם רגל אחר רגל כשגופי מכווץ באופן לא טבעי זה. יש בי ספק האם דווקא עכשיו לא תבגוד בי ידי השמאלית בעלת ההיסטוריה המשותקת, אך אני דוחק הצידה חשש זה, בידיעה שבמילא אין לו משמעות, עד שבאמת הדבר יתרחש. כלוחם ממושם נכנסתי עם העוזי תלוי עלי, ועתה גוש המתכת הזה נדפק בדפנות מעביר המים, ואני מדמה שכל המדבר הסורי שומע כעת את משק החבטות המתכתי של הנשק שלי. מיד אחרי שקבעתי את המיקום לסידור המטענים במרכז המעביר, כלומר ממש מתחת לאמצע הכביש, הותרתי שם את שק המטען שלי כראשון וסמן, הסתובבתי במסורבלות מה ויצאתי אל אודי שחיכה לי בחוץ. "הכל בסדר, תקרא לבא בתור" פלטתי לעברו. הוא מסמן ללוחם הבא ב פספסס.. הידוע של התקשורת הצה"לית הלילית. מתוך החשכה מופיע בריצה שפופה נושא המטען הבא. הוא נשכב לידי, אנו מוציאים מהתרמיל שעל גבו את שק חומר הנפץ וכבר אני נפנה לעבר פתח המעביר. "שמע", אני אומר לאודי, "אני משאיר כאן בכניסה את הנשק, זה עושה רעש נורא", "כן שמעתי" הוא מגיב, "זה בסדר אני כבר אחפה עליך אם יקרה משהו".

ע"פ שלוי: החיילים עם המטענים ניגשים כל אחד לגשרון שלו, להנחת המטענים מתחת לכביש, כך בגשרון שלי וכך בגשרון של מופז.

ע"פ סבר: הפעם אני מתקדם בהליכה המכווצת המצחיקה הזו, כבר באופן מיומן יותר, תוך שאני שולח את הרגל המתקדמת מעט יותר רחוק ויוצר "פסיעות" גדולות יותר. אחרי הרעש הנורא ששרר כאן כשהעוזי התלתל מכתפי, עכשיו המקום שקט ודשדוש רגלי נשמע כתופים קטנים, שקולם נשלח אל המוצא השני של מעביר המים וממנו אל כל אזור שומעת במדבר. אין כנראה מנוחה לחששות, אך בכל זאת אני מרגיש שהוקל לי. בהגיעי למרכז המעביר אני מניח את שק ה.ט.נ.ט ליד השק הקודם והפעם אני מחליט שלא להסתובב אלא לנוע לאחור. זו החלטה נבונה, ההתקדמות מהירה וחוסכת זמן. בהיעדרי אודי כבר סימן בקולו פספסס.. לבא בתור וכבר הספיק אף לפרוק מתרמילו את השק. שוב אני אווז בידי באזור בו קשרנו בבסיס את שני שרוכי הקשירה של השק, אחרי שמולא בחומר הנפץ וכבר אני עושה דרכי פנימה. שם אני מניח את השק ליד שני קודמיו ולמעשה, בזה סיימתי את הנחת השכבה התחתונה. השכבה הבאה כבר כללה יותר שקים. עם השקים הבאים החלו הבעיות כי ההרמה של שק בתוך מעביר מים, כשאני ספק מקופל ספק שומר על יציבותי, מאד הקשתה. בשקים הבאים כבר נהגתי מעט "בבטלה", כלומר כשהגעתי עם השק אל המחסום שיצרה פירמידת השקים בצינור, התישבתי על ישבני, מששתי מעט את מצב השקים העליונים והרמתי בשתי ידי את השק למקומו ואז, דחפתיו כך שימוקם "טוב". טוב במובנים שהייתי ער להם, על בסיס היכרותנו את

עקרונות החבלה ובמיוחד לאור הצורך בפיצוץ של צינור בכותר כה גדול, התומך כביש עליו ינועו משאיות הנושאות טנקים.

עכשיו אני "מהנדס" את שקי חומר הנפץ. מימד האורך שלהם מקביל לציר האורך של מעביר המים ואני מקפיד שיהיו צפופים. אם יוותר רווח, חלק מגל ההדף יאבד. גם כך חבל שלא תוכנן מעטה משני צידי "קיר" ה.ט.ט שנוצר, משום שמעטה זה היה גורם לכך שההדף "יחפש" נקודה חלשה לפרוץ דרכה וזו תמצא לו ודאי במבנה הכביש, מה שיבטיח את התרוממותו, שהיא מטרת ביקורנו כאן. בינתיים אני משלים את כל הקמת קיר המטענים ואף נותרו כמה שקים עודפים אותם, בהתייעצות מעט קולנית עם אודי, אני מניח כתחילת קיר נוסף ליד הקיים.

הזמן, כהרגלו במיתארים כאלו, אוזל ומהווה גורם דוחק, אשר אינו מניח לרגע וכך, אנו דוחקים זה בזה לעבור כבר לשלב הבא. בידיים מעט רועדות מהתרגשות מקצועית, אך גם מהידעיה מה עוד מעט יתחולל כאן, אני נפרד מהמטען האחרון על מנת לאפשר לאודי לחמש את המטען, כלומר להכין את מנגנון ההפעלה, הכולל מספר לבנות חבלה ומאיצים, מספר סיבובים של הפתיל הרועם סביב השק אותו הנחתי אחרון, וכבר אודי יוצא ממעביר המים בפעם האחרונה, אך הפעם לא בידיים ריקות, הפעם הוא גורר עימו את הפתיל הרועם אליו יחוברו בהמשך המצת וחבל ההפעלה.

מי שלא מסר לאודי מטענים המוכנים לחימוש, לא חווה מימיו מתן משחק פירוטכני לילד. דומה שאודי רק חיכה שאגמור כבר "עם כל השטויות" ונתפנה סוף סוף לעיקר. העיקר הוא חיבור נכון של המצת לנפץ ולפתיל הרועם ובהמשך, חיבור של חבל ההפעלה למנגנון ההצתה. טעות קלה שבקלות בשלב זה, משמעותה קריטי. הפעלה כעת בדרך כלשהי, תרים אמנם את הכביש אך יחד עמו נתרומם גם שנינו לשמים. שגיאה כל שהיא אחרת, יכולה לגרום בהמשך לאי הפעלתה של שרשרת הפיצוץ כלומר, שכל ההגעה של הכח שלנו לגשרון זה במדבר הסורי הייתה לשווא, כי המטען מתחת לגשר לא התפוצץ. אלו מחשבות מעיקות החולפות בראש, גם אם במהלכן ממשיכים לעשות כל מה שצריך. מה שצריך כעת מאודי זה שיחמש נכון את המטען ומה שנידרש ממני, זו האבטחה המקומית של שנינו ותצפית למקרה שלפתע פתאום נופתע על ידי רכב, או גרוע מכך, רוכב אופנוע על הכביש. עוד בהכנות למבצע דיברנו, אודי ואני, שהגרוע מכל בשלב זה הוא אופנוע, משום שהלה אינו מנותק מהמציאות אלא, הוא מאד חלק מסביבתו, דווקא משום שהוא באוויר החופשי.

אודי לוחש לי שסיים את כל ההכנות ומסיים ב"רוץ לכיוון הכח אני מיד אחריך, על מנת להבטיח שאיש מאתנו לא ייתקל בחבל המשיכה שאני משחרר ופורס תוך חזרתנו אל הכח".

עתה משהצטרפנו אל הכח, כמוהם, גם אנו, נשכבנו על בטנו כשפנינו לעבר הכביש ורגלינו לעבר הואדי ממנו באנו. מיד הסתבר שכך לא נוח ושנינו, ללא שתאמנו, התיישבנו. בישיבה הצללית מאד גבוהה ויש תחושה שכל סוריה צופה בנו, אך חרף כך שהדבר היה ממש בניגוד לכל התירגולות, מעשית זה היה הדבר הנכון ביותר. כבר בזמן ההתישבות חייכתי לעצמי, את אותו החיוך השמור למצבים בהם אתה יודע שאתה עושה מעשה משובה, שלא מקובל לעשותו ואני בטוח שגם אודי הרגיש כך.

ע"פ שלוי: מיכה טנדליך היה אחראי על ההפעלה בכח שלי, כלומר על משיכת החבל כשיוחלט שהפיצוץ יבוצע, בעת מעבר מוביל טנק על הגשרון. לאחר המתנה ארוכה, כאשר מדי פעם עובר רכב צבאי (מוביל טנקים, משאית, ג'יפ וכו') ללא אורות, הבנו שהמתנה לשיירה כפי שהכרנו, היא לריק היות וזו השיירה העירקית!!!, כך לקראת השעה 01:30 אמר לי מופז בקשר, כי כאשר יגיע הרכב הבא לתוך המארב, הוא יפעיל את המטען ולאחריו אני אתקוף, כך נוכל ללכוד בתוך "ארגז האש" מקסימום אויבים.

ע"פ שלוי¹⁰: על פי המתוכנן, היינו אמורים לשוב אל שטח הנחיתה של המסוק בשעה 3 לפנות בוקר ולכן סך הכל עמדו לרשותנו X שעות. עכשיו התחילה הציפייה לשיירה העיראקית. אלא שהשיירה לא הגיעה. כלי הרכב הגיעו טיפין טיפין. הם נסעו ללא אורות. שמענו את רעש מנועיהם עוד ממרחק, אך כשחלפו מולנו נתנו להם לעבור.

¹⁰ ע"פ ראיון עם סא"ל א. לקראת פתיחת תערוכת צה"ל - "עם בחילוי", בגני התערוכה, תל אביב. מעריב, 7.7.1983.

ע"פ מופז (בגבעת חיים, 1981): באותו לילה למדתי לראשונה את שיטת השיירות. שכבנו במארב וחיכינו לשיירה אך היא לא הגיעה. בכל עשר דקות עברו שני כלי רכב או מובילים עם אורות עמומים ותו-לא. הזמן עמד להסתיים כיוון שקבענו שעה ומקום מדויקים לפינוי אווירי.

ע"פ מופז¹¹: מידי פעם חלפו במקום משאיות צבאיות נושאות גוררים ועליהן טנקים. התברר כי השיירה איננה נעה בריכוז אלא בפיזור רב. בין כלי רכב אחד למשנהו היה מרחק של יותר ממאות מטרים.

ע"פ מופז (בגבעת חיים, 1981): לפתע הבנתי מה קורה כאן: כלי הרכב הבודדים האלה- הם השיירה! הם נעים במרחק רב אחד מהשני וכך עוברים כולם. החלטתי ששני כלי הרכב הבאים שעוברים ישמשו לנו כמטרה. חיכינו, לאחר כמה דקות עברו שתי משאיות, נתתי הוראה והכל פוצץ (הערת סבר- הכוונה לכך שתחילה הופעלו מטעני הצד, שהיו בכח של מופז). אחר כך ניגשנו לפיצוץ הגשר, הוריתי לחבר'ה לשוב למארב והם עשו זאת בשמחה גלויה.

ע"פ שלוי (בראיון ב 1983): החול ב"שעון החול" החל לאזול. השעה היתה כבר 01:30, כרבע שעה לפני שהיה עלינו לנוע חזרה אל שטח הפינוי המוסק. מופז הורה בקשר לתקוף כל כלי רכב ושאין זמן להמתין לשיירה. באותו הרגע הגיעו שתי מיכליות, מלוות במשאית וגייפ. הגיע תורי לפעול. ביקשתי אישור ממופז לאפשר לי להמתין עוד זמן מה, בתקווה שיגיעו עוד כלי רכב נוספים. הוא נתן לי חמש דקות. הזמן חלף. מופז לחץ שאשוב ואז שמעתי שרכב כבד מגיע. פעלנו נגד השעון. הרכב הזדחל לאיטו. מופז לחץ שוב בקשר- דרש שנחזור. ביקשתי ארכה והוא נעתר באי רצון. הרכב השתהה. ואז הופיע מוביל טנקים נושא טנק טי. 54 ואחריו 3 כלי רכב. שכבתי ליד מפעיל המטען וספרתי לאחור, כאשר עלה המוביל על הגשר נתתי פקודה. הגשר קרס תחתיו והמוביל נטה על צידו. תפרנו אותם באש, ירינו פצצות אר.פי.גיי. בטנק, וירינו על שאר כלי הרכב.

ע"פ סבר: כשההכנות כולן הסתיימו אודי הודיע למופז בקשר שאנחנו מוכנים להפעלה.

עתה החל "טפטוף" של כלי רכב על הכביש. מידי פעם עבר גייפ, עברו משאיות, עבר מוביל בודד עם טנק עליו, אך לא הייתה תחושה שזהו המרכיב העיקרי של כוח התגבורת העיראקי.

הזמן הלך ואזל וכבר היינו מאד קרובים ל"זמנים אחרונים", כלומר המועד בו אין יותר עודפי זמן בשום שלב וחייבים לעבוד "אוטומטית", לפי סדר רץ משלב לשלב, אם מתכוונים להמריא מהשטח ללא גילוי. נתונים אלה הם הדוחקים בקבלת ההחלטות וכך, מתקבלת התבונה ש"זו השיירה שלנו" ותפקידנו לעצור אותה ולא לחסלה. כשאנו שומעים קולות משאית הקרבה מכיוון מזרח, מופז נותן פקודה לאודי, הפוקד על טנדליך, האחראי על ההפעלה, "משוך, משוך את החבל" וטנדליך מתחיל למשוך. אך לא אחד כמו טנדליך יתן להתרגשות לקלקל לו את המקצועיות, הוא מתעקש שהפיצוץ יתרחש בדיוק כשהמשאית על מעביר המים. עד מהרה המשאית הייתה כבר מולנו ולכן זיהינו בבירור שזה מוביל טנקים הנושא אמנם טנק. כפי שקורה תמיד במצבים כאלו, מזווית עיני, תוך שאני צופה לכביש אני נחרד להבחין שטנדליך מושך קטע מהחבל, זורק את העודף לאחור ומושך עוד קטע, כאילו החבל נקרע ולכן הוא נמשך ונמשך. אך למעשה מלכתחילה אודי השאירו מעט רפוי, עתה טנדליך משך מעט אחר כך הושיט את ידו קדימה כמה שיכול, תפש שוב בחבל והוא מושכו כמעשה שרטוט קשת באויר ורק נותר לו לקבוע את קצב המשיכה. הדבר מצליח בידו ואת שיא המהירות הוא עושה בשבריר השניה בו המשאית ממש מולנו.

ע"פ מופז (בגבעת חיים, 1981): אני זוכר את החיל שם (בכוח של מופז), מושך ומושך ושום דבר לא קורה.. בשניה האחרונה ממש התפוצץ הגשר.

ע"פ סבר: כשטנדליך בסוף תנועת ההנפה של משיכת החבל וידו כמעט נוגעת בקרקע שמאחורינו, מעין להבת אש עצומה מתרוממת מהכביש אל על, כאילו מנסה לחדור את השמים, אחר כך נשמע פיצוץ אדיר, המפר באחת את השקט המדברי והמשכו, הירי המידי ממגוון כלי הנשק של הכוח.

¹¹ דברים שאמר ס"א"ל מופז במפגש לוחמי הסירת ב 1981 עם מפקדי הסירת בעבר, שהתקיים בקיבוץ גבעת חיים (איחוד). מעריב, "סופשבוע" 19.6.1981.

ע"פ מופז⁴ - אחרי פיצוץ הגשר פתחנו באש על משאית מובילת טנק והשמדנו אותה, מהירי נפגעו משאיות נוספות שנשאו ציוד ותחמושת ואף הן עלו באש. בגלל הרווחים הגדולים שבין כלי הרכב לא ניתן היה לפגוע במספר גדול של כלי רכב בבת אחת.

ע"פ מופז (גבעת חיים, 1981): מיד אחר כך הופיעה משאית נוספת, היא החלה צופרת למוביל שיפנה את הדרך - נראה שהם לא הבינו את המתרחש. לפני שעזבנו את המקום פוצצנו גייפ נוסף ונחפזנו למקום הפינוי.

ע"פ סבר: אחרי קול הפיצוץ משתרר שקט נורא. מן שקט שאינו במקומו, כמעט שקט של מבוכה ואז, נשמעת צעקה, צעקת מצוקה נוראה, מרגשת, מפחידה, לא צפויה.

כן יש אנשים שנפגעו מהפיצוץ שעשינו, זה לא "שגר ושכח" של הטייסים, זה מבצע בעומק שטח האויב, כשנמצאים בין ובתוך כוחות האויב, כמטחוי מגע יד מהם. עתה אנו חווים את ההבדל העצום בין מודל לבין ביצוע. בין אויב כהגדרת עבודה לאויב שהוא אדם. במקרה הזה אדם, שעף מגיף וזרוק עתה כשהוא סובל מפצעיו, למרגלות הכביש בינינו לבין מעביר המים.

רק עתה עם סיום המתח שהיה קשור בהפעלת המטען ובתקווה, שלא עשיתי שום פשלה בסידור שקי חומר הנפץ, יידעתי את עצמי שבעצם, בעקבות המשאית נע גם גייפ. מעצמת הפיצוץ נתקע מוביל הטנקים על הכביש שהתפוצץ תחתיו ומי שהיה שם כנראה נהרג במקום. אך הגייפ שמאחור, ספג רק חלק מעצמת הפיצוץ ונהגו עף כנראה מהרכב והוא, כעת זועק פצוע ממקום נפילתו. כולנו הפעלנו את כלי הנשק האישיים כלפי אזור הגשרון, למשך מספר דקות.

ע"פ שלו¹²: הודעתי למופז, ששכב עם הכוח השני, שהשיירה מולי חוצה את הגשרון, הוא נתן פקודת אש ושני הכוחות הפעילו את המטענים שהוטמנו מתחת לגשרונים. מיכליות שנפגעו החלו להעלות עשן.

ע"פ סבר: נשמעה פקודת "חדל אש", השתרר שקט, האזנו, לא נשמע שום רחש, בת קול או קול ומופז הורה על קיפול לאחור. נצרתי את העוזי, פרקתי אותו ועברתי שוב ל"הכנס" וכבר הייתי במקומי בטור הקצר של הכוח. אחרי כמה עשרות מטרים של תנועה דרומה, נשמעו הפספס.. הידועים, הצטרף אלינו הכוח המתריע, עוד מעט התקדמות ומצטרפים האחרונים, כלומר הכח של מופז. עתה מופז פוקד "להתפקד" ומתחיל הריטואל של לנוע בהליכה ריצה קדימה, על מנת להגיע ולגעת בכתפו של ההוא שהולך לפניך ולומר את מספרך, שהוא אחד יותר מזה שאמר לך זה שנגע בכתפך. לעולם אין אתה יודע מה המספר שהגיע אל המפקד וכל תחושותיך מבוססות על העובדות שלפניך. העובדה היא שכעבור מספר דקות שוב עוברת הפקודה מקדימה אחורה "להתפקד". החשש מתחיל לקנן, האם איבדנו משהו בשלב הקיפול? ואולי משהו נפגע מהכוחות שלא היו לידנו ורק עתה, דרך ההתפקדות, אני לומד על כך? אך בעקבות ההתפקדות החוזרת אין כל עצירה ואני משער שהיתה תקלה בהתפקדות ולכן, מופז דרש את ביצועה פעם נוספת.

כעבור מספר דקות אנו מבצעים "ירידה במקום", ומעין התארגנות על פי התוכניות "מהבית", על פיהן אהיה האחרון, כלומר במאסף. עד מהרה אני כבר שומע את הפספס.. הולך ומתקרב מתחילת הטור לעברי, כלומר "המשך תנועה" ואמנם, כבר אנו בתנועה קדימה חזרה אל שטח הנחיתה, בו הוריד אותנו ההליקופטר.

ההליכה מהירה, כצפוי מכח שניצל את זמנו בשטח עד תום והגיע ל"זמנים אחרונים". כעת צריך לקוות, שלא עוררנו ישנים כלשהם מרבצם ושלא תתרחש שום התקלות או עיכוב כלשהו, כי משמעות הדבר חמורה, מבחינת סיכויי הישרדותנו, אם ניכנס לשעות היום על אדמת סוריה. אך החששות מיותרים, קצב ההליכה מהיר וטוב ורווחים לא נפתחים. במצב כזה, שבו בעצם הכל בסדר, מתחיל התהליך של פריקת כל המתח הרב שהצטבר.

¹² ע"פ ראיון עם סא"ל א. לקראת פתיחת תערוכת צה"ל - "עם בחילוי", בגני התערוכה, תל אביב. מעריב, 7.7.1983.

שעות מספר לפני ההמראה הוחלט לצרף לכח שלנו מפקד מהמילואימניקים של הסיירת, מתוך כוונה שיערך למבצע דומה באחד הלילות הבאים. האדם הזה נמצא עתה כשני אנשים לפני, ובינו לביני מפריד שלוי. לא לא אודי שלוי, אלא בן דודו מקיבוץ בארי, עמית שלוי. את עמית לא הכרתי, משום שהוא מצוות הרב"טים, שרק לפני זמן קצר סיים מסלול ביחידה, כלומר הצוות המבצעי הצעיר ביותר. למעשה הכרנו רק בהכנות למבצע הזה, אך כנראה שמצאנו שפה משותפת וכבר בהכנות התבדח איתי מספר פעמים. לנציג סירת המילואים יש הליכה מגושמת משהו, בכל זאת אדם מבוגר מאתנו ועמית הוא שהשב את תשומת ליבי לכך ואמירתו יצרה, בצרוף המתח, אווירה של "סיבה למסיבה" ועמית החל לשחוק ואחר כך ממש לצחוק, ופעם אחת אף אני צחקתי בכל רם וכבר, הכל נראה כמו באימונים, כשהכל הולך חלק וכל האזהרות והסכנות נראים כאילו הם יצאו מבית מדרשו של איזה מפקד לחצן, וכבר עמית ממש גואה בצחוק, עד שמישהו לפנינו ממש מהסה אותו.

אבל ההליכה המהירה נמשכת, הזיעה כבר ניגרת שוב, מאחר ואין איום אמיתי, אז הקור של המדבר מתחיל לחזור בעקבות הזיעה, גם לתודעה ויש אפילו כבר תחושה של "נו מתי כבר נגיע למינחת?". התפקדות אחרונה, וכבר אנו בשטח המנחת. המתנה קצרה, נשמעת הלמות הרוטורים, המבשרים שההליקופטר תכף יופיע מאיזה ואדי.

ע"פ שלוי: את הדרך חזרה עשינו כמעט בריצה, חברנו לכח של מופז, והצלחנו להגיע אל אתר הנחיתה רבע שעה לפני הזמן המתוכנן.

ע"פ סבר: ההליקופטר אמנם נוחת, אנו עולים עליו בריצה מכיוון שעה חמש, הדלת נסגרת מאחורינו וכבר ממריאים.

הטיסה עוברת ללא שום בעיות. ליד אחד הפתחים של צידי ההליקופטר, אודי ואני נפגשים לעוד מבט אחרון על בירות. העיר הזו של העירוניים הלבנונים, זוהרת ונראה ששם חיים אנשים שפשוט לא אכפת להם, שהמזרח התיכון עולה שוב בלהבות והלילה היו אנשים שקיפדו את חייהם כי הובילו טנקים או ליוו שיירות של תגבורת מעיראק לסוריה. כאן למטה מצויים אנשים שרק ההנאה שלהם חשובה והנאות לרוב הם פיתחו לעצמם בבירת לבנון. אך ההליקופטר ממשיך לחצות את השמים, כבר אנחנו מעל הים, ומשנים כיוון לטיסה דרומה, מקביל לחופי הים התיכון.

עוד מספר דקות ומזרחית למסלולנו כבר בולטות הנגהות הקטנות של ישובי ההר בחבל צור והנה, נהריה בולטת באורותיה על החוף ממש וכבר, אני חוזר למקום מושבי, כי עוד מעט נתארגן לנחיתה.

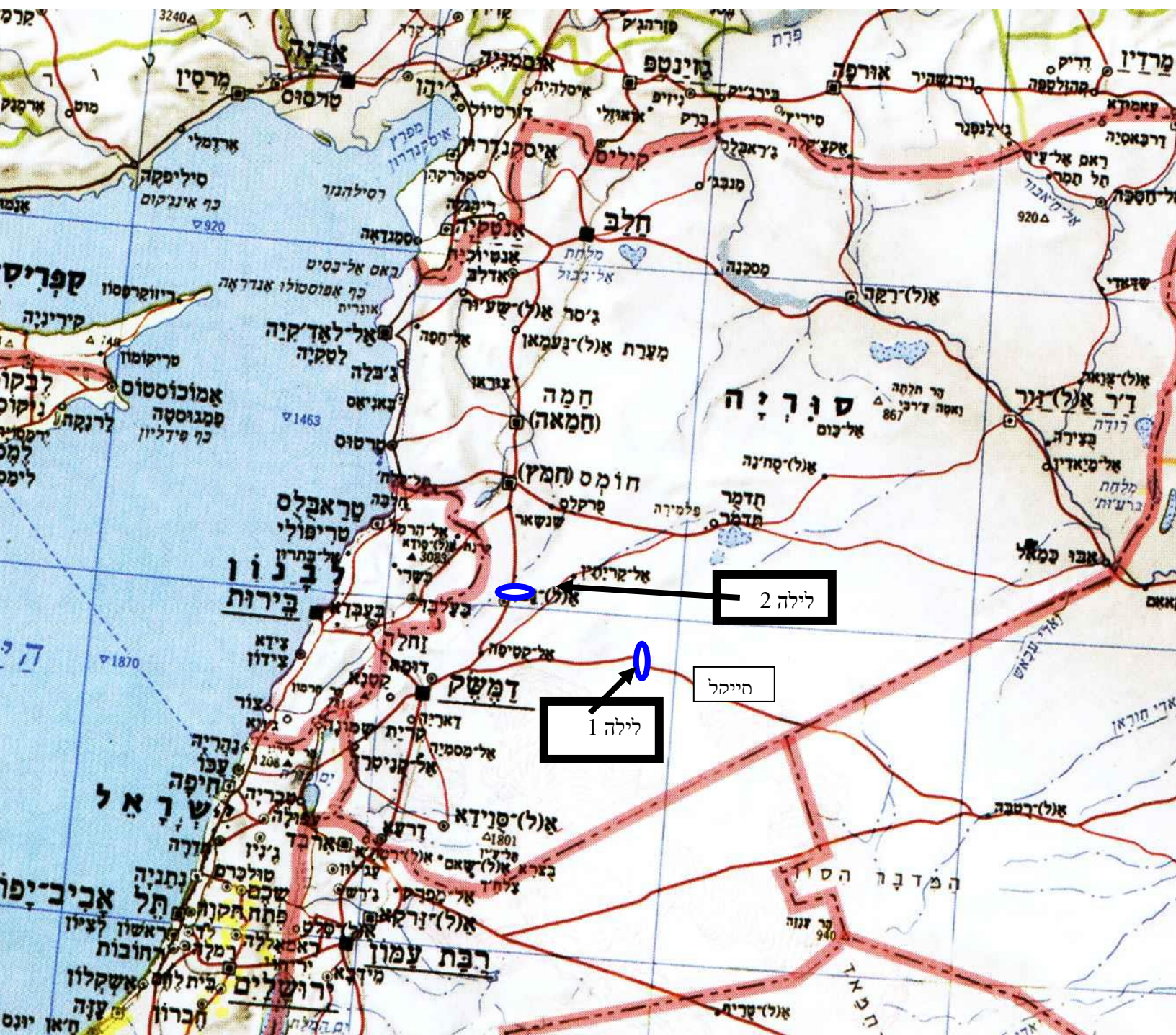
מופז מסכם (בראיון לבטאון חיל האויר, 1998): פגענו במספר כלי-רכב, כולל במוביל טנקים ופוצצנו את הגשר. אני חושב שבסופו של דבר, השיירה לא היתה יכולה לעקוף את מה שפוצצנו. הנחנו שם קרוב ל-200 ק"ג חומר-נפץ.

ע"פ סבר: נוחתים בחזרה בתל-נוף ולמיטב זכרוני לא בוצע תחקיר עם תום הלילה. הכל עבר חלק כבר אמרנו. אז מה שנישאר זה לחבור למשאיות שכבר ממתנות לנו, לאכול משהו קל שהכינה הפקידה הפלוגתית, לעלות שתי קומות במדרגות בנין הסיירת ויאללה למיטה. עוד הצצה קטנה בדמיון, היזכרות במראה הדמיוני הזה של המישורים הצחיחים והנוקשים של המדבר הסורי הנחצה על ידי פס הכביש, מעין הקשבה אחרונה לזעקה של נהג הגיפ ואני שוקע לשינה של אחרי.

בבוקר השכמה מוקדמת. יש להיערך להמשך. ידיעות משמחות מגיעות בצרורות. לא רק שחיל האויר הגיע לאזור "הגשרונים שלנו" עם זריחה, אלא שהוא גם מצא שם, שעצרנו אותם כהוגן. המוביל שמוסמר למקומו, עמד מעט שקוע על הכביש במקום בו ארע הפיצוץ ואחריו עמדו, כבדוים הממתנינים לתורם, עשרות מובילי טנקים וכלי תעבורה נוספים. כל שנותר לטייסים היה לעשות "חלוקת שלל" ביניהם והם בצעו מספר יעפי תקיפה, במהלכם תפרו את התגבורת העיראקית. בהמשך נקבל דיווח, שבזה ניגמר בשלב זה, הסיוע של העיראקים למאמץ המלחמתי כנגד "הציונים הכופרים" בכביש בו פעלנו.

ע"פ מופז (בערב 30 שנה): למעשה ניתקנו את האפשרות לנוע על ציר זה ובקריה היתה שמחה גדולה כי זה הצליח. בעקבות ההצלחה, הוחלט לצאת למבצע דומה, הפעם על ציר חומס-דמשק.

מפת אזורי הפעולות בשני הלילות
(מתוך המצגת שהכין מייקה (2004))

הלילה השני - היום השמיני למלחמה - יום שבת 13.10.73

מבצע "דוידקה"

ידיעות¹³ - הסורים מזרימים תגבורות לחזית רמת הגולן, עם כוחות מצפונה של סוריה ובהם סיוע מנמל לטקיה ובו גם טילי נ.מ. רוסיים.

כוונה - בכוונת הדרג הפוקד למנוע את הגעתה של התגבורת הסורית הצפונית וזאת על ידי פיצוץ הגשר הגדול, עליו עובר הכביש בין חומס לדמשק.

שיטה - כוח של פלוגת הסיור של חטיבת הצנחנים, חט' 35 (סירת הצנחנים), יפעל ככוח מטכ"לי למשימות מיוחדות תחת פיקודה של מפקדת קצין צנחנים ראשי (קצח"ר) ויונחת עם מסוק בסמוך לכביש ליד נבק, אשר במחצית הדרך בין חומס לדמשק.

מינהלה - בדומה ללילה הקודם

שליטה - השליטה על מבצע זה תבוצע באופן ישיר מה"בור" במטכ"ל אשר בקיריה בתל אביב. הקשר עם השולט בבור יבוצע באמצעות מכשירי קשר אשר ישאו על הגב, שני מכשירי מ.ק. 25, השליטה בשטח תבוצע באמצעות מגע ישיר או בעזרת מ.ק. 25 כאמצעי קשר בין הכוחות.

ע"פ מופז (ראיון לבטאון חיל האוויר מס. 119, 1998): בשש בבוקר הגענו ליחידה, לסיכום המבצע שעשינו בלילה. בשעה עשר נקראתי שוב למטכ"ל. 'תבוא, אנחנו חושבים שכדאי לפעול גם הלילה', הודיעו לי. חזרנו על המתכונת של הלילה הראשון, ומיד התחלנו להכין את האנשים באותו נוהל. במקביל, נמשכו הדיונים במטכ"ל, לקראת אישור המבצע, שהתקבל רק 40 דקות לפני העלייה למסוק. לוח הזמנים של המבצע היה מאוד צפוף. אני פגשתי את הכוח רק רבע שעה לפני שעליתי למסוק.

ע"פ סבר: מופז שוב ניקרא לקיריה וכבר אנו ב"קבוצת פקודות", נערכים לעוד לילה בעומק סוריה. נשאלת השאלה כיצד יערכו הסורים, לאור המכה שספגו בלילה? כל אנשי המודיעין איתנים בדעתם, ש"אין להם כל תירגולת בנושא". במושגים של צה"ל תירגולת היא מילה מאד חזקה, כי משמעה, שהתקיים דיון בנושא מסוים, נקבעו יעדים להשגתו, פותחה תורת לחימה (תו"ל), נעשו תטל"גים (תרגול טקטי ללא גייסות), בהמשך כוחות התאמנו על יבש (כלומר ב"כאילו", לא עם תחמושת), בוצעו תחקירים, שופרה תורת הקרב ולבסוף נקבעו הכללים של "עשה ואל תעשה", כלומר התקבלה "תירגולת", שבה ברור מהו סדר הפעולות מרגע הינתן המצב המסוים.

אם כך אין לשנות שום תירגולת מבחינתנו ועולם כמנהגו נוהג כלומר, ניגשים להכנות לפיצוץ הגשר הלילה, ללא שום שינויים מסדר הפעולות המתבקש במיתאר מסוג זה.

הלילה גדל התיאבון. מאחר וקיים סיכוי, שהגשרון שפוצצנו ישוקם, הרי שפיצוץ מעבירי מים נוספים כמותו אינו יעיל, כי גם הם צפויים לשיקום. לכן נפתחו מרתפי המודיעין שבקיריה ודלו מהם נתונים על הגשר הגדול, המרשים, עליו עובר הכביש בין דמשק לחומס. הפעם מדובר במבצע הנדסי של ממש. זהו גשר הבנוי מברזלים גדולים ועבים. הוא בנוי כקשת גדולה מעל ערוץ, וגובהו כעשרה מטרים מעל פני השטח. אין ספק שפיצוץ של גשר זה ינתק לימים רבים את הכביש הראשי לדמשק מצפון. לא רק הסיוע הסורי לא יוכל לנוע אלא, יחול שיבוש מהותי בכל תנועת כוחות הצבא הסורי. אין גם להקטין בערכיות הפסיכולוגית של פיצוץ הגשר הזה. מבחינתו של האזרח הסורי בן העשירון העליון במדינה זו, שהוא ממקבלי ההחלטות בפרלמנט הסורי ומקבוצת המקורבים סביב הנשיא אסד, לפגיעה כזו משמעות עצומה. משמעות מוראלית העשויה אף להטות את הכף בקבלת החלטות שונות, עד כדי הקטנת הגישה הכוחנית, שהיוותה את הבסיס לפתיחה במלחמה הנוכחית.

¹³ נכתב על בסיס מאמרים על פעולות הסירת בעיתון מעריב 19.6.1981, 7.7.1983, מאמר במוסף "7 ימים" ידיעות אחרונות אוקטובר 1997 והספר: הבר ושיף, 2003. שם עמ' 357.

ההתרגשות עצומה. המשמעות ברורה לכל קצין אך דומה שגם הסמ"רים, הסמלים, הרב"טים והלוחמים הצעירים, מבינים את גודל המשימה שהוטלה עלינו. בדרך כלל הפקודה הראשונית מגיעה לסירת כשיחת טלפון של מפקד היחידה אל הסגן או קצין האג"ם, כבר מהבור בקיריה, אחרי שהוא יוצא מקבוצת הפקודות הראשונה שם. בעקבות המטווה הכללי, כפי שמציג אותו מפקד הסירת, נערכת פקודה ראשונית למפקדי הצוותים הרלוונטיים וכל אחד ניגש להכנותיו. במצב זה, כמו תמיד, מכינים יותר לוחמים ממה שצריך, לא רק שכל מפקד צוות נילחם על כל אחד מצוותו אלא, שמפקדים שנקבע שהצוות שלהם לא ישתתף, מתחילים בתהליך של שינוי רוע הגזירה. חלקם עולים בדרגות הבירור ואם צריך יגיעו עד למפקד הסיירת עצמו. חלקם מחשבים את סיכוייהם ומשנאשו מלצאת עם הצוות כולו, הם נכנסים למלחמת מאסף על כל לוחם ולוחם. במצב זה תמצא אותם בכל דיון העוסק בציוות, כשהם מעלים על נס כל יתרון של לוחם שלהם, על פני לוחם בצוות אחר. כך למשל אתה שומע דיון מייגע על מי הוא הארפי"גייסט היותר טוב (יורה במטול נגד טנקים), מי קיבל ציון גבוהה יותר בקורס הצלפים האחרון ומי לא יאיט את הקצב גם עם המטען הכבד ביותר. מבחינתם של מפקדי הצוותים, זהו מבחן האמינות הגדול שלהם, כלפי הסרים לפיקודם והם מתכוונים לעמוד בו בהצלחה, או לפחות לא פחות טוב ממפקדי הצוותים האחרים. כך עובר היום במהלכו נקבע ציוות הכוחות למשימת הלילה השני.

ע"פ סבר: הכוח היה אמור למנות 40 לוחמים אך רגע לפני המראה, בשל עודף משקל, הורד לוחם וכך, המריאו 39 לוחמים. סך הכל הבאנו על גבינו כ 400 ק"ג חומר נפץ על גבי כ 20 גבות, ציוד שצורף למבצע כלל מרגמה 52 וכמו כן גם טילי נ.ט. לאו/LAW והיה תד"ל קטן של מודיעין (שטחי מילוט ועוד) שאני לקחתי. צורף אלינו סא"ל דוד הכהן, שנחת בישראל באותו היום מקורס גבוהה באנגליה (בעברו מפקד סיירת גולני ומח"ט גולני) ההמראה- התבצעה במסוק יסעור (סיקורסקי) מתל נוף.

ע"פ סבר: הבוקר הגיעו ראשוני מטוסי התובלה האמריקאים הפורקים תגבורת של אמצעי לחימה לישראל וזכינו שבבטנם יש גם טיל כתף חדש בשם לאו. במטכ"ל מחליטים לצייד אותנו בטיילים אלו ומשדה התעופה הם מגיעים ישירות לקומנדקאר של הסירת. חוץ מהטיילים מעמיסים על הרכב גם שישה קצינים. אנו נוסעים למטווח מיוחד, לומדים להפעיל את הטיל הקטן הזה, שכל שיש לעשות הוא לנתק את פין ניצרתו, למשוך מהר את חלקו הקדמי, מה שמשיע צרימה אבל מחמש אותו, להניח על הכתף, לכופף את הראש לעבר הכתף עד שהכוונת נראית במלואה, להניע את המטול עד שצלב הכוונת על המטרה ובלחיצה עדינה, לסחוט ברצף את ההדק. לפתע נישמע קול נפץ, הטיל יוצא לדרכו ומעיף אל על את פירמידת החביות המדמה רכב משוריין, כי זה טיל מיוחד החודר שריון, בהיתו בעל מטען חלול.

מה נשתנה הלילה הזה מקודמו? הגשר המתוכנן לפיצוץ הלילה אינו מעביר מים פשוט אלא גשר גדול מאד, הבנוי מברזל והוא מתרומם מספר מטרים מעל פני הקרקע ולכן נדרשת הנחה מיוחדת של המטענים וכמות חומר נפץ גדולה מזו של הלילה הקודם. כמו כן קימת סכנת הגילוי, כי אולי הסורים בכל זאת יגבירו ערנות בעקבות הלילה הקודם, ולכן תוכננו למעשה שבע דרכים שונות לפינוי ו/או מילוט למקרה שנתגלה. מובן שבזמן כה קצר לא ניתן ללמוד לפרטים צירי הליכה כה רבים ולכן, נידרש לקחת עמנו את המידע ובעת הצורך, לומדים בשטח את פירטי המידע הנדרשים. ומה לא נשתנה? הרגשת התרוממות הרוח וההתרגשות, כי יש שוב פעולה לילית במדבר הסורי ועשיית "עוד מאותו הדבר". כי הרי בלילה הקודם זה היה בדיוק כמו בעשרות האימונים שכבר עשינו למיתאר מסוג זה, של חבלה בגשר מאחורי קווי האויב.

השמועות אומרות שסירת מטכ"ל כועסים על שאנחנו קיבלנו את המשימה, אך כנראה שלא יעשו צרות, כי נתנו להם משהו בעומק מצרים. שמועות כאלה הן תמיד מטרדות כי "כבר היינו בסרט הזה" כלומר, במצב שבו אנו יוזמים רעיון, מקבלים אור ירוק לבדיקת היתכנות, מתחילים להתאמן ולהוכיח יכולת ואז מציגים לאיזה דרג פוקד, הוא מבין את הפוטנציאל ומעביר את המשימה לסירת מטכ"ל... אבל בעצם כל הכנה לפעולה היא על תקן "צפה ל..". כלומר צפה לכך שיאמרו לך ש..

ובמקרה זה שיאמרו ש..בוטל. ואולי ההיתפשות לסכנת המחטף על ידי מטכ"ל זו רק היתלות בעוד סיבה לכך שבסוף הכל יבוטל.

לקראת שקיעה, באחד התדריכים, הגיעו לקביעה סופית לגבי סדר תנועת הכוחות. בהתאם לכך נקבע שאני שוב המאסף, אך הלילה אני גם אחראי על "החיסול השקט". בינינו לבין עצמנו קראנו לתפקיד זה "לא עוד שיירת ה-ל"ה" (14). עתה הוטל עלי ליטול קורת הומניות מבין עיני ולדאוג לכך, שמידת הרחמים לא תותיר את גופותינו באחד הואדיות של המדבר הסורי. זהו תפקיד מחורבן ואולי אף הגרוע ביותר שניתן לקבל במבצע כזה (בשנים הבאות השתנו היכולות וניתן היה לתפוש אדם חי, להרדימו ואחר כך להעירו ולהשאירו במדינתו או אף לקחת אותו עמנו חזרה במסוקים, על מנת להבטיח שיצא ללא פגע. אך אלה היו תנאים שבשלו בעקבות השיפורים הרבים שחלו בכל מיתארי העומק). אך עתה בתנאים הקיימים אני אעמוד לבדי מול משימת החיסול ובכלל לא בא בחשבון שלא אצליח בה.

ע"פ יגאל סלינגר: רוב הלוחמים סחבו תד"ל עם טנ"ט לצורך פיצוץ הגשר. יהודה חי ואני קיבלנו "סנדביץ" = מ"ק 25 עם סוללה גדולה ומגבר. חוץ מהמשקל האיום של הדבר הזה, התנוססה מעליו אנטנה באורך של 3-4 מ', מה שגרם למסכן שסחב את מכשיר הקשר להיטלטל כמו לולב. במסדר היציאה, על הדשא בתל-נוף, קשרתי את המכשירים למנשא חי"ר, וכאשר הרמתי אותו לכתפיים נקרעה אחת הרצועות, שלא עמדה בעומס. לקחתי מנשא חדש, קשרתי, הידקתי וחזקתי היטב את המכשירים. בדיעבד התברר שהרצועה נקרעה בזמן; ליהודה חי היא נקרעה בלב סוריה..

ע"פ סבר: ההכנות כמעט והושלמו ועם שקיעה, כשהשמש כבר חצתה את קו האופק, אך עדיין יש אור של ערב בעולם, אוספים את כל מי שעומד לצאת הלילה, **לתדריך נפילה בשבי** על ידי נציגי בטחון שדה. אתמול לא היה כזה תדריך אך משהו הקיים באוויר גורם לכך, שלקראת הלילה הזה, מקפצים ליחידה איזה מומחה. אנחנו קבוצה קטנה, צמודים לקיר הצדדי של בנין הסירת, יוצרים מעין מחסום על הכביש הראשי של תל-נוף וכך מצטופפים לרגליו של מי שאמור לתת הנחיות לנפילה בשבי.

ע"פ דיוויד: בטחון שדה תדרכו לשמור על פה סגור בשש השעות הראשונות לנפילה בשבי, אז גם ניתן "תדריך מילוט" ואמרו שנצטרך להתחלק לחוליות של שלושה לוחמים וכל חוליה כזו תצטרך להשרד בכוחות עצמה, אם וכאשר ידרש מילוט. בחולית המילוט המתוכננת שלי היו, מלבדי, גם גיורא שקדי מקיבוץ גבעת חיים ושמרי דיאמנט מקיבוץ הגושרים.

ע"פ סבר: כשנציג בטחון שדה מסיים את דבריו כולנו מסתכלים האחד על השני כאומרים, בשביל זה בזבזנו זמן? מה הוא חידש? את כל זה כבר ידענו מהתדריכים השגרתיים במהלך השרות בסירת. אפילו הייתה תחושה של חוסר מקצועיות, שבנושא הזה אנחנו לא סגורים עד הסוף. אבל ההכנות הקטנות והאישיות של כל אחד לקראת ההמראות, כבר דוחקות ולמי יש זמן בכלל להרהר בחוסרים ובליקויים. בשביל זה יהיה תחקור אחרי ביצוע ושם, כבר נאמר את דעתנו על כל שלב ושלב בהכנות.

ארוחה אחרונה בחדר האוכל, כרגיל מיוחדת ומזכירה את הארוחה המפסקת לפני צום יום כיפור, כאילו משהו חגיגי לקראת יום מיוחד. גם ביום כיפור וגם לפני מבצע, זה לא לקראת מאורע ממש משמח, אך משהו באווירה עושה את זה לארוחה לגמרי אחרת בטעם, במתח, בכל התחושות הפנימיות. אנחנו כמובן נהגנו לקרוא לארוחה לפני ביצוע "הסעודה האחרונה" ולא ממש ממניעים נוצריים מובהקים..

וכבר אנחנו על המשאיות בדרך לחדר התדריכים של טייסת מסוקי הסיקורסקי (יסעור). רגע לפני שאנחנו נכנסים לחדר התדריכים אודי עושה לי הכרה עם בעל הדרגה הגבוה שמצטרף למבצע. מן המקובלות הוא שנותנים "ציפורים לחבריה" כלומר, כל המי ומי של המה ולמה ביחידות הלוחמות, רשאים לקבל ציפור ולהצטרף לפעולה. אז היום זה איזה סגן אלוף, שבעבר פיקד על סירת גולני

¹⁴ אותה שיירה של שלושים וחמישה לוחמים, אשר במלחמת השחרור, נשלחו להעביר מזון ולהוות תגבורת לגוש עציון. בדרכם פגשו בדואי זקן וכמובן שריחמו עליו ועזבוהו לנפשו. אלא שהוא מיד נשא רגליו אל הכנופיות שבאזור, להפיץ את השמועה על היהוד העושים דרכם בחסות החשיכה וסופו של דבר, שהמוני ערבים נושאי נשק ארבו ללוחמי שירת התגבורת וביחס הכוחות הבלתי אפשרי הזה, טבחו את כל הלוחמים, אף אחד מהם לא נותר חי. קיבוץ נתיב הל"ה נקרא כך לזכרם של הנופלים בקרב ההוא. ראה- שיק, ז. והבר, א. 1976. לכסיקון לבטחון ישראל. הוצאת זמורה ביתן מודן, תל אביב. שם עמ' 284.

ואומרים לנו שהיה בהמשך מסלולו הצבאי מפקד חטיבת גולני וממש היום נחת מטיסה מאנגליה, שם המלחמה תפשה אותו באיזה קורס יוקרתי של בכירים מצבאות העולם. אז הורדנו לוחם, שתפקידו היה לשאת משא של מטען חומר נפץ ודוד כהן, כך קראו לזה שהצטרף ברגע האחרון, קיבל את המטען שלו. היה חשוב שאקבל מידע זה כי כמו בלילה הקודם, גם הלילה, בשלבי התנועה אני המאסף וממילא, אחראי על ההתפקדות וספירת הלוחמים ולכן צריך לדעת על שינוי בציוות האנשים.

ע"פ רביב גדיש: התגייסתי בנובמבר 1971 ובזמן המלחמה הייתי בצוות הרב"טים. השתתפתי בטיסה השנייה לסוריה בזמן מלחמת יום כפור 1973. הייתי רגם 52, בתדרוך לפני העלייה להליקופטר אמרו שנעבור מתחת למוצב סורי ויש להכין חנ"מ ועשן ולירות אותם לסירוגין. אף אחד לא ידע להגיד כמה תחמושת לקחת. כשהגענו לפתח ההליקופטר היו לי ביד שני פק"לים, אחד של עשן ואחד של חנ"מ. אז החלטתי לאחד את שני הפק"לים לאחד וכך יצאתי למבצע. באמונים לקחנו כחצי מכמות הפגזים בלבד ועתה מלוא העומס.

ע"פ הטיס יובל אפרת¹⁵ - בשעה 19:30, באור אחרון, המריא היסעור למשימה. התקלות החלו כבר ברגע הראשון. אחרי שהמסוק המריא, התקבל דיווח מטאורולוגי על עננים בנתיב הטיסה, ותוך כדי טיסה נדרש הצוות לאלתר נתיב חדש. היינו בערך מעל חיפה, כשאמרו לי שיש שינוי נתיב בגלל עננים, הופתעתי מאוד. בלילה הקודם ראיתי שבאזור אין עננים, ולכן התווכחתי וטענתי שהנתיב המתוכנן אמור להיות נקי. אבל במרכז השליטה התעקשו. הנחתי שהם יודעים משהו שהם לא יכולים להגיד לי וקיבלתי את ההוראה. הדלקנו אור גדול בקוקפיט ושרטטנו את הנתיב החדש, עם זמנים וכיוונים מעודכנים. כיבינו את האור, וחצינו את הגבול לסוריה.

כעבור מספר דקות התברר שהתחזית המטאורולוגית היתה שגויה, והיסעור נכנס לשכבת עננים. נאלצתי לטפס לגובה, מעל העננים, דבר שהגביר את הסכנה שהמסוק יתגלה בידי מכ"מים סוריים, והקשה על הצוות לבצע ניווט מדויק.

אחרי שהמסוק עבר את הרי הלבנון, התבהרו השמיים. הנמכתי מיד, מקווה שהמכ"ם יאבד את העקיבה אחרי, וממשיך בטיסה נמוכה. כשטסנו מעל העננים איבדנו את הנתיב המקורי. כשחזרנו לגובה נמוך, לא טסנו לפי הניווט המתוכנן. עברנו קו רכס שהופיע על המפה, והגדיר לנו את האזור שבו אנחנו נמצאים, אבל לא ידענו בדיוק איפה אנחנו נמצאים ביחס לכביש. את הכביש עצמו לא ראינו, כי הוא היה מאחורי קו הגבעות. בשלב הזה מופז נכנס לקוקפיט והתייעצתי אתו. היינו במרחק של כארבעה ק"מ מהנקודה שבה היינו צריכים להנחית את הכוח. החלטנו לנחות.

ע"פ סבר: בטיסה הכל חלק. בירות שוב זוהרת באורותיה אך עם הכניסה לליבה של לבנון משהו משתבש. מההקשבה באזניות לשיחות בין מופז לבין הטייסים האווירה מעט יותר מתוחה, בהמשך אף מדובר על כך שיש לשנות את מסלול הטיסה בגלל עננות וסיכון בציר שתוכנן.

עם הנגיעה בקרקע אנו יורדים מהמסוק במהירות, כל אחד עם ציודו, רצים כשלושים מטר לעבר שעה חמש ביחס לחרטום המסוק ויורדים במקום. שם אף איני מחכה לוודא שהמסוק ממנו ירדנו המריא וכבר אני מתחיל בתהליך ספירת האנשים. הלוחמים כולם כורעים ברך במקומם, עדין חבושים כובע פלדה מוסווה לראשם ועתה, אני עובר מאחד לשני, טופח להם על הקסדה בכף ידי וסופרם והנה, כבר בתחילה מישו ממרה את ההוראה שניתנה בהכנות והוא עומד זקוף. "רד במקום" אני לוחש לו בטון מצווה, הישר לתוך אזנו, אך אז הוא ניפנה אלי ואומר "אני דוד הכהן, המטען שלי כבד מידי ואני לא מתכוון ללכת אתו". הייתי המום, כדבר הזה לא נשמע במקומותינו, עם מה שנותנים לך אתה הולך ואם אפשר, בהמשך, אתה מבקש הקלות כאלה או אחרות. הוא כנראה מבין מה עובר בראשי וכבר הוא מוסיף "תגיד למישו אחר שייקח את המטען שלי". עשיתי חישוב מהיר של המצב בו אני מצויים, כלומר מספר הגבות החופשיים. למעשה רק מספר מפקדים הם עם גב חופשי מכל משא משום שהוגדרו כ"הכח הקל" למקרה, שנזדקק לתגובה מהירה וקלת רגליים. לכן בו במקום אני מקבל החלטה. "שמע" אני אומר לו "התרמיל שלי קל כי יש בו רק ציוד מודיעיני ושני טילי כתף, שמור עליו הוא באחריותך" וכבר אני מושיט יד לרצועות, מסייע לו להוריד התרמיל הכבד שעל כתפיו, מעביר אליו את שלי הקל, מעמיס על גבי את המטען שלו וכבר אני מכה קלות על ראשו, אומר לו "רד" והוא יורד במקום ואני ממשיך בספירה.

¹⁵ חגי לוי, 1998, החילוץ מקטייפה. ביטאון חיל האוויר מס. 119.

ע"פ מופז (בערב 30 שנה) : לבסוף רוזנברג הוא ששחב את המטען של דוד כהן, בנוסף כמובן למשקל שכבר היה על גבו.

ע"פ סבר : על פי הספירה כולם ירדו מהמסוק ואני ניגש אל אודי, מדווח לו "המסוק שלנו מוכן לתנועה", כלומר כל הלוחמים שהיו במסוק ירדו, נספרו והכח ערוך לתחילת תנועה קדימה. כמו כן דיווחתי לאודי על החלפת התרמילים שהתבצעה עם דוד הכהן.

אנו מתחילים בתנועה. הלילה מתוכנן ציר ארוך מזה של הלילה הקודם ומעט דאגה מכרסמת בלב.

הספק

בינתיים, כמו כל הקצינים, גם אני מקפיד לספור צעדים כפולים ולבדוק את תוואי השטח. מצד אחד תחושה שאולי משהו כאן לא דומה לציר שלמדתי, מצד שני, כללית, הואדי הגדול בו אנו הולכים הוא בכיוון האזימוט הכללי שנקבע, כשלפתע נשמעים מספר פספסס.. די רועשים. ברגע הראשון אני יורד במקום כמו כולם, אך אז, אני מתרומם קלות ומבחין שיש התרחשות באזור ראש הטור. במצבים כאלה חשוב לא ליצור הצטופפות מיותרת ואני מתאפק ונישאר במקומי. ברור שלא מדובר בהיתקלות בכח אויב או בזיהוי אלא, זה אי הבנה ומעין "קבוצת פקודות" שמופז מכנס.

כעבור מספר דקות שוב נשמע ה פספסס.. והטור כולו קם בהדרגה, כמעין נחש אנושי המתחיל להתרומם ליד מופז, שבראש הטור וממשיכה ההתרוממות לאחור, עד אלי, האחרון לקום ולנוע. על פי כל התרגולות מיד אני מבצע מספר צעדי ריצה, נוגע קלות בהולך לפני, אך מבטיח שהלוחם חש במגע ומיתפקד, "אחד" אני לוחש לו וכבר בעקבות המגע שלי בו, הוא עובר להליכה ריצה, מצמצם רווח אל זה הפוסע לפניו, נוגע בו ולוחש "שתיים" וכך, הטכס הזה נמשך ואם הכל עובר כשורה, ההולך בראש הטור יודע בודאות שכולם אמנם התרוממו ממקומם בעצירה האחרונה ועתה הם בעקבותיו. אין דבר מלחיץ יותר מהובלת טור לוחמים בלילה כאשר אל הלב מתגנב הספק, שאולי משהו חסר. כולנו כאן מכירים את ההרגשה הזו, כי כולם עברו לפחות קורס מפקדי כיתות, אם לא למעלה מזה, והובילו כבר כוחות בעקבותיהם, אל יעדים ליליים. גם מי שעדיין לא סיימו מסלול וצורפו למבצע, בכל זאת כבר זכו לנהל תרגילים צוותיים ולהוביל כוח אחריהם.

ברור שיש טעות

ההליכה נמשכת אך כאחרון בטור, קל לי לאתר את מהירותה. אין ספק שקצב ההליכה הואט אם לא לומר, שהוא אף הססני. אני מעביר שוב ושוב מול עיני דמיוני את הציר, כפי שהספקתי ללמוד אותו לקראת היציאה ואין ספק שלא למדתי אותו כפי שראוי ללמוד, כפי שלמדו אלה שהוטל עליהם לימוד הציר. מכל מקום, בשטח אויב אין תירוצים ואני מרגיש אחראי כמו כל קצין אחר בכח ולכן מנסה להבין מה פה לא בסדר.

הכיוון, קודם כל יש לבדוק את הכיוון ולהבטיח שאנו נעים באזימוט שתוכנן. ובכן הכיוון לגמרי בסדר וכאשר אני מרים את הראש לשמים, מתגלית מפת הכוכבים המוכרת מהניווטים ברמת הגולן אם כי כאן, מאחר וזה צפונה יותר מיקומם של הכוכבים במרחב השמים שונה, למשל חץ הצפון, אותם חמישה כוכבים אשר חיבור קו דמיוני ביניהם משרטט חץ הפונה מעט ימינה מכוכב הצפון. חץ הצפון מהווה מעין "סמן שמיימי" ענק המסייע לכל המנווט את דרכו בלילה, לזהות את מיקומו של כוכב הצפון. כוכב הצפון הוא "ידיד הטוב של הצפונים", באשר הוא תמיד נמצא שם בשמים להוות עבור ההלך הלילי נקודת ייחוס. הוא "שעה 12" של המרחב, ממנו מסתכלים ימינה או שמאלה או לצד שני, דרומה, כאשר רוצים להתקדם על פני הקרקע בלילה.

את מחשבותי והתלבטותי קוטעת לחישת "פספסס.." מעט קולנית ואני כמעט ומועד שעה שאני נתקל בהולך לפני, אשר שמע בזמן את הסימן, נעצר וירד מיד במקומו. "מה העניינים?" אני מפטיר לחישה מהירה לעברו, והוא עונה לי "לא יודע אך נראה שמשוה מתרחש", "חכה במקומך אתה כרגע האחרון ואני מתקדם לראש הטור לברר" אני פוקד לעברו וכבר אני נע שפוף מלוחם ללוחם, עד קרוב אל ראש הטור. שם כבר הספיקו להתארגן ומייקה, כבר פרש על עצמו שמיכה, שני קצינים מאבטחים אותו מהצדדים, תוך שיחת התלבטות ביניהם. משולי השמיכה ניתן להבחין בקרני אור חלשות מפנס אישי

ואלה מאירות קלות את הקרקע והצומח היבש, עליהם אנו מצויים. אני מתקרב אל אחד המאבטחים, זהו אלישע מהזורע והוא אומר לי, שמסתבר שיש טעות, הונחתו לא במקום שתוכנן ועתה יש לברר את ממדי הטעות. ספק בתקווה ספק בשאלה אני עונה לו "אבל ממשיכים בצירי", "על פי הלוי" להערכתי כן" הוא עונה ומוסיף "אבל תכף נראה". אני מפנה את השעון לעבר הירח, המאיר חזק במעלה השמים ולאורו, מבחין במחוגי השעון. חישוב קצר של לוח הזמנים, לאור הסיכומים האחרונים לפני ההמראה ואני ממלמל ביני לביני, שעדיין לא "זמנים אחרונים" ולכן, ניתן כנראה להמשיך כמתוכנן, אם כי חשוב גם גודל הסטייה מהציר המתוכנן ומידת התוספת לתנועה שתיגזר ממנה.

מהלחישות מכיוון ראש הטור אני מבין, שהמולת הלחישות רבה גם בלעדי ועלי לחזור לעמדה שהפקרתי, כלומר לסוף הטור. בדרך חזרה אין לוחם שלא שואל בדאגה "מה קורה?" ועל מנת לחסוך במתן מידע לא מהימן, אני מפטיר "תכף נמשיך בלוי" כמתוכנן, בודקים משהו". לאחד הקצינים שבטור אני מפרט מעט יותר והוא משתף אותי בתחושתו, שכבר כמה מאות מטרים הוא לא מרוצה מהפער בין מה שלמד ביחידה למה שקורה כאן בשטח. אנחנו מסכמים שנקווה שלא הונחתו רחוק מידי ושנקווה, שכמתוכנן, תוך כשעה וחצי נגיע לגשר "שלנו".

כמו שאני מתמקם במקומי בסוף הטור, נשמע הפסס.. הידוע וכבר הנחש האנושי מרים ראשו, מטה גבו למשקלות שעליו והטור ממשיך בתנועה. צעדי ריצה הליכה קלים וכבר אני נוגע בכתפו של ההולך לפני ומפליט לעברו "אחד" הוא מסמן שקיבל, בהרמה קלה של יד שמאל וכבר הוא מקצר טווח אל הפוסע לפניו וכך זורמת לה ההתפקדות אל ראש הטור. אני מנסה לרכז את מחשבתי בחלופות שלפנינו וחלק מהן אני ממש לא אוהב.

כמו בכל מיתאר גם במבצע הנוכחי, הכנו מספר "מקרים ותגובות" כלומר, הצגת תסריטים של "אם יקרה כך אז התגובה תהיה כך ואם יקרה אחרת התגובה בהתאם". למשל למקרה של היתקלות בכוח עודף וצורך בנסיגה מהירה, תכננו שבע אופציות שונות, חמש מהן משמעותן להיכנס למצב הישרדות ב"שטח מילוט" בעומק סוריה. עתה תוך כדי הליכה מקרים ותגובות שונים עוברים במחשבתי, כשלפתע אני נתקל בהולך לפני, שנעצר לפתע וכתוצאה מכך אני כמעט ונופל עליו אך מספיק להטות מעט את גופי הצידה, לשלוח ידיים קדימה וליפול על הצד והכתף, תוך שאני משתדל לגרום לרעש מזערי ביותר. "מה קורה?" אני מיד מפטיר שאלה ללוחם שלפני ולמעשה על קצה לשוני מוכנות לנוף בו, על עצירת פתאום זו, שלא רק שיכולה לגרום לעיכוב כל הכח אלא חמור מכך, אף לעורר רעש ולזהות אותנו לאוזניים מקשיבות. רעש של חריקת בלמים מסיט את תשומת לבי מהלוחם, שאני שרוע לידו, אל צללית ענקית במרחק של כ- שבעים מטר מאתנו.

אני לא מאמין למראה עיני! עד מהרה עיני מתמקדות למרחק והצללית הולכת ומקבלת תבנית ברורה של משאית, עליה כיסוי, המוח משלים את התמונה למעטה בד ברזנט, כפי שאנו רגילים מקומנדקארים ומשאיות בישראל ואז, מתחילות דמויות המחזיקות נשק בידן, לקפוץ מהמשאית לאחור, לנוע בשפיפות מספר מטרים ו"לרדת במקום", כלומר לכרוע על ברך אחת אשר על קרסולה של רגל זו מושיבים את הישבן, רגל שניה מונחת על כל כף הרגל ובתנוחה זו, הם מניחים את כת הרובה על הברך המורמת, יד אחת אוחזת באזור ההדק והיד השניה אוחזת בחלקו העליון של קנה הרובה. בתוך דקות ספורות מתקבל טור אנשים הפרוס כך מהמשאית ועד כחמישה עשר מטרים מאחוריה. אני ממקד עליהם את משקפת השדה התלויה על צוארי וקשה לי לבלום ולהסות את הפסס.. של הערכה והתלהבות מקצועית מההיערכות המוצגת לפני.

בטור שמאחורי המשאית, ניתן להבחין שמדובר בכוח של אזרחים, משום שהלבוש לא אחיד ולחלקם אף לבוש בצבעים, הבולטים על הרקע. הרקע הוא ואדי רחב של קרקע בצבע בהיר, שבין לימון ללבן, וחוצה אותו הכביש או דרך מהודקת הנגלה כעת לעיני ועליו עומדת המשאית, כמו גם פרוס הטור, של מי שאני משער שהם המשמר האזרחי של האזור. כולם מבינים את משמעות המצב שאליו נקלענו. בעקבות הפעולה שביצענו בהצלחה בעומק סוריה בלילה הקודם, ניתנה כנראה הוראה לכל הישובים להוציא קבוצות של אזרחים חמושים, אשר יסייעו לצבא באיתור כוחות אויב הנוחתים בעומק המדינה. אצלנו לתרגולת כזו קוראים "תשמוע" והשם מסביר הכל, כלומר מדובר בכוחות לא מקצועיים, שכל מטרתם לשמוע ולהתריע בפני הצבא הגדול והמאורגן. לדרג הפוקד אין שום כוונה שקומץ אזרחים יעצור כוחות קומנדו, אך אין כמו מקומיים להכיר טוב את סביבתם, לדעת היכן כדאי לעצור מפעם לפעם, להקשיב ולזהות תנועה רגלית, רכובה או מוסקת ובמיוחד, לזהות כל דבר החורג מהשגרה, שהרי רק בן המקום מכיר כה טוב את הסביבה כך שיהיה מה חריג בה.

אין ספק אני מלא התפעלות מהתירגולת עצמה ומיעילות הביצוע שלה. אך מבט קצר על הטור של "כוחותינו" מעביר צמרמורת בגבי. רוב הלוחמים נושאים על גבם מטעני חבלה בני עשרות קילוגרם, מה שאומר שהם נראים מהצד כמו טור של גושים גדולים. ביחידה עשינו מאמצים להסוואה ובהתאם לכך, רוססו כל הציודים בגוונים שונים אשר הצבע המדברי הוא השולט בהם, אך בתנאים המיוחדים בהם אנו מצויים כעת, כלומר שלושים ותשעה לוחמים השרועים או כורעים ברך על קרקע גירית חיוורת, צריך מאד לא להכיר את האזור על מנת לחשוב שאלה שיחים או סלעים.

כשכל הנתונים האלה נאספים באחת לראשי, כולל המרחק בינינו לבינם, שלהערכתי אינו עולה על כ 70 מטרים, אני מושך באינסטינקט ביד אחת את טיל הלאו התלוי על כתפי, עם היד השניה מעביר את העוזי למצב תלה על הכתף השניה וכבר אני נערך לירי הטיל האיש. ביד שמאל אני אוזן חזק בראש הטיל, ביד ימין בחלקו האחורי, הכולל את הכוונת וההדק להפעלת הטיל וכבר אני מרחיק במהירות ובנחישות את ידי זו מזו, מה שגורם לפתיחת הטיל ודריכתו באחת, אך לא לפני שנשמעת צרימה קלה האופיינית לדריכתו של טיל אישי מסוג לאו. ההרגשה היא שכל העולם ואשתו שומעים את צרימת הדריכה ובמיוחד, אנשי המשמר האזרחי שמולנו.

בעודי מרים את הטיל אל הכתף, על מנת להיכנס למצב של כיוון וירי, אני מרגיש מכה קלה על הטיל. לרגע אני מוציא עיני מהכוונת כשאני שומע משהו הנצמד לראשי, ספק לוחש ספק כועס "מופז הודיע שאף אחד לא יורה בלי הוראה מפורשת ממנו". אני מרגיש מעט מבוש על שנתתי לאינסטינקט ולתרגולות להשתלט עלי, מניח בזהירות את הטיל למרגלותי, עושה מעליו צעד וכורע ברך ליד מה שהוא עתה קצה הטור. עתה אני מבחין שבמהלך עשרות השניות האחרונות, חלו תזוזות שונות בכח ובסוף הטור נמצאים אנשים שונים מאלה שהיו בו במהלך התנועה.

אני מבחין ברשף היוצא מקני הרובים של טור המשמר האזרחי (הז'נדרמים כפי שנהגנו לכוונת אותם במהלך מודלים ביחידה) ומיד, מתחילים להישמע קולות ירי, וכדורי רובים עפים מעלינו, אך קל להבחין שבינתיים, לא נשקפת כל סכנה לחיינו והירי מאד לא ממוקד. אני משער שמי שמיקד לאנשי התשמוע את מאפיינינו ומיקומנו, זה אני עם פתיחת טיל הלאו, אך ברור לי, שעל זה עוד ידובר רבות בתחקיר וכעת צריך להצליח במצב שנקלענו אליו.

ע"פ מופז : הבחנתי שהירי שלהם לא ממוקד, השמטתי רתק יעיל ששיב אש, בעוד שאר הכוח נערך להתחיל לטפס על הגבעה מעלינו.

ע"פ סבר : מופז מעביר בכח שתי פקודות נוספות, האחת "הרתק אלי" והשניה "יש לאסוף גובה", כלומר מי שהוגדרו בהכנות למבצע שהם הרתק במקרה של היתקלות עם כוח גדול, תגובתם עתה היא לרוץ לאזור בו נמצא המפקד ולהיערך ליצירת אש חזקה ממוקדת, לעבר המטרות שיוגדרו להם על ידי מפקד הרתק, עפר חקלאי מהכפר ארבל, על פי ההנחיות שיקבל ממופז. על האחרים להימנע מייצור אש ובה בעת, לרוץ במעלה ההר שמאחורינו על מנת לאסוף גובה. כלומר, ברור לכל הלוחמים, שמה שתרגלו שוב ושוב, במגוון אימונים ותרגילים, שכאשר יש היתקלות מטווח קצר מבצעים אוטומטית את הפקודה "נתקלנו קדימה הסתער", על פיה, מסתערים מיד ישירות אל המטרות תוך ייצור אש לכל דמות בה מבחינים, תרגולת זו, באופן מפתיע, לא תבוצע. במקומה ההתייחסות, על פי מופז, היא כאל היתקלות מטווח בינוני או רחוק, כלומר יש להפעיל שיקול דעת, ניתוק מגע ובעדיפות רבה נמצאת האפשרות של איסוף גובה, היינו, הגעה למצב בו כוחותינו גבוהים יותר מכוחותיו של האויב. מי שנמצא במקום גבוה יותר, רבים יותר סיכוייו להכתיב את אופי הקרב ולהכריע את תוצאותיו לטובתו. כאן גם עמד שיקול נוסף, מעבר למאפיינים המקומיים של פני השטח, אנו עתה עמוק בתוך סוריה, נתקלנו, כלומר זוהינו ועתה, יש חשיבות רבה לכך שנגיע לתא שטח שולט כלומר, למקום גבוהה שישלוט גם על ההרים מסביב.

רעש של יריות קוטע את חוט מחשבתי, זהו הרתק שמופז השמיט. אני מסתובב לאחור ומספיק לראות את מעופו של טיל הלאו, שעפר חקלאי שולח לעבר המשאית. נשמע בום גדול, המסיים את כל הקולות, של ירי המקלעים והנק"ל מהרתק והירי הלא מכונן של הסורים.

ע"פ גדיש : נקראתי לרתק עם מרגמה 52 ותרמיל מלא עד גדותיו בפגזי חומר נפץ ועשן. הגעתי לרתק אחרון והספקתי לירות מספר מצומצם של פגזי חנ"מ ועשן לסירוגין, תוך מחשבה שהדרך ארוכה ויש לשמור תחמושת להמשך. עם נחיתת פגז החנ"מ הראשון השתקפה האש הסורית הדלילה.

ע"פ סבר: שקט משתרר ואני מצפה לשמוע את צעקות הנפגעים או לפחות את גניחותיהם, אך רק שקט מסביב. האם הרתק היה כה יעיל או שפגיעת טיל הכתף במשאית והפיצוץ שבעקבותיה, גרם להלם אצל אנשי המשמר האזרחי? כך או כך יש מיד להמשיך לאסוף גובה ובלב כבר מקננת תקווה, שהכל נעשה כל כך מהר ומקצועי, עד שכח האזרחים הסורי לא הספיק לדווח על ההיתקלות לאחר, אם בכלל יש להם מכשיר קשר.

מתחילה התקדמות לא מאורגנת במעלה ההר שאנו למרגלותיו. אני מאט מעט את התקדמותי על מנת לוודא שאני ממלא את תפקידי כלומר, אני האחרון וביני לבין שורת הזינדרמים לא נשאר אף לוחם. לפתע אני חש שמישהו יורה ממש מבין רגלי לעבר המשאית והזינדרמים, "השתגעתי?" אני לוחש צועק לעברו וממשיך "נאמר לא לירות ולעלות, מה אתה חושב שאתה עושה?" ותוך כדי כך אני נע לאחוריו, לעבר מקום רגליו וחצי נשכב לידו כך שראשי נצמד לראשו. הוא עדיין ממשיך להחזיק בעוזי הדרך ולא נצור בידיו ומידי מספר שניות, סוחט את ההדק ויורה לכיוונם של הסורים. "חדל אש, תפסיק מיד" אני צועק לתוך אזנו. "תגיד למופז שיודיע לבור שכאן דוד כהן ושישלחו מסוק לחלץ אותי מכאן. מיד" הוא עונה לעברי, תוך שאינו מרפה מן ההדק. "תשמע" אני פוקד בקול רם וברור לתוך אוזנו, "חדל אש מיד לפני שאני מכה אותך". האיום פעל את פעולתו וכהרף, הוא מרפה את אצבעו מההדק, מפסיק לירות ומטה את ראשו אלי, כממתין להמשך הוראות. "שמע" אני אומר לו בטון סמכותי, "אם יש לך מה לומר למופז לך ותגיד לו בעצמך, אבל כאן לידי אתה לא יורה. גש מיד אל מופז, הוא נמצא בכיוון ההוא" ואני מצביע לו לכיוון של מה שהיה ראש הטור, בראשית ההיתקלות. בראשי עוברים מיד קטעי סיפורים שהנחל"אים סיפרו במשך, אחרי שחזרו ממלחמת ששת הימים. לרבים זו היתה המלחמה הראשונה וחלקם איבדו בה את שליטתם העצמית. בקורס קצינים נושא זה, של אובדן שליטה עצמית והשתלטות הפחד, ברמת ההישרדות האישית, אף פעם לא הוצג ובטח שלא נלמד, כיצד להתמודד איתו, תחת אש. אך יש כנראה "השלמות ותיקונים" שכל מי שצריך עושה לעצמו וכך, הגעתי לרגע הזה כשאני חמוש ב"ערכת התמודדות עם מצב הלם קרב". כפי שמסתבר לי עכשיו, הלם קרב יכול לקרות גם למי שלו עבר מפואר כלוחם ומפקד.

התנהגותו מעידה על מצבו. הוא קם כמו תלמיד לפני רבו, נותן לי ליטול את העוזי מידי ולפרוק אותו, מקבלו ממני חזרה ומעביר את העוזי למצב תלה, כלומר כמו שנעים עם נשק במצב של אי לוחמה וכבר הוא רץ שפוף לעבר ראש הטור, אל מופז. בלבי אני סמוך ובטוח שמופז יבין עם מי יש לו עסק ולא ממש יופרע בהכרעות שעליו לקבל. רגע אחרי שהוא נעלם מעיני אני מציין לעצמי, שבעצם לא ראיתי עליו את התרמיל שנתתי לו כשירדנו מהמסוק. אני סורק במהירות את השיפוע לרגלי ונחרד לגלות את התרמיל הבהיר "שלי", למעשה התד"ל האישי של מייקה, ששמו מתנוסס עליו והוא שוכב לו שם זרוק בשטח. כנראה, בראותו שהמצב קשה ומסוכן, דבר ראשון סא"ל דוד כהן זרק מגבו את המשקולת, כלומר את התרמיל שהכיל מידע מודיעיני חשוב, כולל חומר שהכנו לשטחי נסיגה חלופיים. אני רץ לעבר אחורי הכח מזהה את אודי שלוי, המאיץ בלוחמים לידו לאסוף גובה ואני מידע ושואל אותו "שמע דוד כהן זרק את תרמיל המודיעין, מה דעתך שאני אזחל מעט חזרה ואקח אותו?", "לא, בשום אופן לא, זה רק יסבך אותנו יותר, ממשיכים הלאה", אני מתעקש "אולי בכל זאת נתייעץ עם מופז? יש שם מידע סודי", "לא!" אודי פוסק, "לא מתעכבים תמשיך הלאה". אנו נפרדים איש איש לתפקידו. זהו, מידע מודיעיני וטילים חדשים כנראה עומדים ליפול לידי הסורים, אני מהרהר לעצמי וכבר אני ממשיך בטיפוס.

ע"פ מייקה: המטען של דוד כהן הוכן על ידי ברגע האחרון והוא כלל ערכת הנחתה חשמלית ושני טילי לאו – הוא היה הקל ביותר בכוח והעיקר – הוא היה בתרמיל ששימש אותי ליציאות הביתה עם שמי המלא ומספרי האישי – שכך בוודאי מתוויקים היום אצל הסורים..

ע"פ סלינגר: להבדיל ממני, שרצועת מכשיר הקשר נקרעה לי בבסיס ולכן הוחלפה מבעוד מועד, בטובה ממנה, ליהודה חי נתקה הרצועה בעת ההיתקלות, בתוך סוריה, והיחיד שיכול היה להחליפו, תוך שהוא מחזיק את המכשירים בידים, היה רוזנברג.

כאשר נתקלנו ונהלנו למעשה קרב של "ניתוק מגע", היה הכוח רץ, נשכב עם הפנים לאחור – לכוון הסורים – יורה מכת אש, קם, רץ עוד מספר מאות מטרים ונשכב שוב. בכל פעם שנשכבנו היה המכשיר נמרח לי בתנופה על הקסדה מאחור, מדביק לי את הפרצוף לקרקע ורק במאמץ גדול הצלחתי להרים את הראש ולראות מה קורה. הקסדה נדחפה לכוון העיניים והסתירה לי חלק מהשטח. לירות בקושי

יכולתי. כשהכוח דילג, קמתי, תוך שהאנטנה מצליפה בפראות לכל הכוונים, והתפללתי שהמנשא לא יישבר ושמצליח להשיג את יתר חיילי הכוח, לפני שישכבו וירו מכת אש נוספת לכוון ממנו דהרנו. אחרי שעברתי את קו האש עמדה בפני משימה נוספת, לזהות את מופז ולהגיע אליו במהירות, כדי שהמכשיר יהיה זמין בידיו לניהול הקשר עם החפ"ק בארץ.

ע"פ סבר: במהלך הטיפול ניתן להבחין שבעצם העלייה די תלולה, הקרקע חשופה ולא חסרים בה דרדרות של שברי אבנים, מה שגורם להחלקה ומקשה על ההליכה. מישו מתנשם לידי וכשאני נעצר רגע ומביט אליו, גם הוא עוצר ממלמל לעצמו כמה מילים שנשמעות כגיבוב של קוטראי ויאוש ולפתע, אני מבחין שהוא שולח את שתי ידיו לאחור, מפשיל מעל גבו את התרמיל שהוא נושא ומפטיר לעברי "שמע צביקה צריך לעשות הכל בשביל לצאת מכאן חיים והתרמיל הזה מפריע לי". הקול, המבטא והשימוש בשמי הפרטי מסגירים את הדובר, אותו אני מכיר, הוא ספורטאי מצטיין.

הוא עתה מצוות הסמלים, כלומר הצוות הוותיק והמנוסה ביותר של הסירת. אלה הלוחמים שתמיד יבחרו ראשונים לכל מבצע, כי הם הליבה של יכולת הסירת בשל הוותק, הבגרות והניסיון שרכשו. "מה אתה עושה?" אני שולח שאלה לעברו, ספק לא מאמין ספק מחשב כבר את משמעות התוצאה של מעשה נורא שכזה, המתבצע בעת היתקלות בשטח אויב. "צביקה צריך עכשיו להצליח לצאת מכאן" הוא מפטיר לעברי וכבר הוא רץ, קל רגליים ללא המשקל של תרמיל המטען, אל עבר פסגת ההר. "בוא הנה ותרם את התרמיל" אני פוקד לעברו, בטון בו דיברנו אל טירונים בשבועות הראשונים לגיוסם. אך זה יותר צורך שלי כמפקד, לא לאבד שליטה ואף גרוע מכך, מעין אמירת שגרה צפויה ממפקד, במצב של אי מילוי הוראות וכאוס קרב. בעצם, לרגע הזה נבנתה והוכנה כל תרבות הארגון הצבאית, אותה תרבות הבנויה על שינוי דפוסי ההתנהגות והחשיבה של הפקוד, כלומר תרבות הבנויה על כך שקודם כל הפקוד הוא זה הממלא את הפקודה שנתן המפקד ורק אחר כך, אם בכלל, ניתן להפעיל שיפוט עצמי ולקבל החלטה אישית במסגרת של ראוי, רצוי, כדאי וכדומה. למעשה לרגעים מהסוג בו אנו מצויים עכשיו הכינו אותנו כאשר טירטור אותנו ללא שום "הגיון" ו"צדק", כפי שנהגנו לחפש, לאורך המסלול של הסירת. מה שנקרא טירטור לא היה אלא, מבחן אופי, בו נמדדה היכולת שלנו, לא להתייחס לפרטים ולהראות שתי יכולות- יכולת לבצע פקודה, תוך הבלגה על ההיבט "הנפשי" שלה (מעליב, מכעיס) ו"השכלי" שלה (פקודה טיפשית, לא הגיונית וכדומה) ויכולת לבצע טוב את הפקודה, שמרגע שניתנה היא משימה. בתחילת המסלול שלנו בסירת אלה שעסקו בלהיעלב או בחיפוש הגיון וצדק, מצאו עצמם מחוץ לסירת וממילא, הם לא כאן אתנו עתה.

ע"פ דיויס: על גבי נשאתי מטען חומר נפץ של 20 ק"ג TNT, כמו גם 8 סלילי כדורים של 47AK וכמובן נשק אישי וחגור מלא, מה שאומר משקל רב. אך זה לא מנע ממני מלעזור לדחוף במעלה ההר את שמוליק רוזנברג, שאף סחב משקל רב משלי, ואפילו עברו, "האיש החזק ביותר", סחיבת "סנדויץ' הקשר" ששקל מעל 50 ק"ג היתה קשה מאד. הרגשתי שעל ידי כוח רצון עז אני מצליח גם לסייע בדחיפה לרוזנברג במעלה ההר.

ע"פ סבר: שוב אני מטפס במעלה הרכס, כשלפתע נשמעים מטוסים ממעל ואור רב מוטל סביב. מופתע אני מרים את הראש ומזהה, מספר פצצות תאורה היורדות להן בתנוחת הריקוד הידועה של פצצות אלה, תנוחה המתקבלת בגלל המצנח הקטן המלווה אותן. מדובר בפצצות קטנטנות, המוטלות ממטוסים ובהמשך, נפתח להן מצנח, שאמור לשלוט ולהאט את הפצצה, המכילה חומר זרחני, המטיל אור בעת בעירתו. פצצת תאורה היא מבנה די כושל בתכנונו האווירונאוטי, מה שיוצר הארה חזקה של השטח, תוך כדי צמצום והרחבה של השטח המואר, על פי נדנדו החפץ המוצנח הזה, מצד לצד. עתה אנו לרגעים תחת אור ולרגעים בעלטה, וחוזר חלילה. ברגעים שאנו תחת הארה, אני נחרד לגלות שכולנו נצפים ובולטים, במיוחד מי שסוחבים את מטעני החבלה, שנראים כמו גושים אנושיים חסרי כל קו של עדינות. מחלחל אלי שגם אני בטח נראה בולט ואני קופא במקומי, שהרי ברור שאין לזוז מהמקום לעת כזו, כשלפתע מגיע פקודה מכיוון ראש הטור, שיש לנצל את המצב הנוכחי לאסוף גובה. הפקודה נשמעת לי הפוכה לאינסטינקט ולהגיון, אך אני סומך על מופז שהוא יודע מה הוא עושה.

ע"פ מופז: לאור המצב ביקשתי סיוע של מטוסי קרב. לא ידעתי בברור אם זה סיוע מחיל אויר או לא, שלוי, המכיר טוב את הציוד הצה"לי, קבע בבטחה שזה נורים סוריים, משום שהם מתפצלים ליותר תת יחידות ממה שמקובל בהנרה ממטוסי צה"ל.

ע"פ רביב גדיש (צוות רב"טים): המטוס הסורי הופיע מאי שם, הטיל נורים וירד, ממש ירד, על ההר שהיינו עליו. אני שכבתי על הקרקע ללא תנועה וממש הרגשתי פחד מוות (פחד אלוהים). זו הפעם

היחידה בחיי שחשתי מצב זה. לא היה חסר הרבה שהמטוס ירוקן את תחמושתו על ההר ויגמור אותנו. למזלנו הוא לא יכל לזהות את כוח הקומנדו ששכב על כיפת ההר ובכך ניצלו חיינו פעם נוספת.

ע"פ סבר : בינתיים משתרר שקט, הנובע מהתרחקות מטוסי הקרב וכולנו אוספים את עצמנו לטפס גבוהה יותר, אל תא שטח שולט. נשמעים קולות יריה, אך קל להבחין בכך שהם רחוקים. בכל זאת הסקרנות מכריעה ואני מסתובב לאחורי, כורע ברך וצופה. "שלא נדע" אני ממלמל לעצמי ומוסיף מיד בדמיון "וכל הגבעות תתמוגגנה" ואמנם, מכל הרכסים שסביבנו יורים. כל מיני כלי נשק יורים ומתוכם, הבולטים ביותר הם מה שאני מעריך כמקלעים כבדים. אלה יורים מטחים קצרים, במה שאנחנו קוראים אצלנו "פזר גשש" כלומר, קצת לפה קצת לשם במעין פיזור האש וגיוש עמה, עד שמישהו יפגע וזעקותיו כבר יסגירו את קיומו. מי תאר לעצמו שלסורים כזו רמת מוכנות גבוהה בעומק השטח והם מסוגלים לייצר כזה מיגוון של אש, באמצע של שום מקום? גם התירגולת כתירגולת מפתיעה אותי. יש בזה חוכמה רבה להודיע לכל האזרחים, שיצאו או יכינו מראש אתרים, מהם ניתן לייצר אש כך, שיתאפשר לסגור תאי שטח גדולים ולאתר כוחות קומנדו שחדרו לעומק סוריה. זה זול, יעיל ומעורר הערכה. "הם לא טיפשים ולא לא מוכנים" אני מסכם לעצמי, "מכאן והלאה יש לצפות לרע ביותר". ההתנשמויות וההתנשפויות של ההולכים לידי, הם הסביבה בא אני ממשיך ומטפס לפסגת הרכס שמעלינו. עתה ברור שלא רק הנסיך הקטן (ספר שאני נושא עמי בכל מבצע) ושני התרמילים הזרוקים עומדים ליפול בשבי. כנראה שהרשימה תגדל.

וכבר אני מתישב בפסגת הרכס לתצפית סביבי. על פי מה שמקיפות עיני זהו המצב- כל הכח כבר עלה ונמצא על הרכס, אשר לו תבליט גלית ולכן, מהמקום בו אני נמצא לא ניתן לראות את כל הלוחמים. אני חלק מקבוצה קטנה של לוחמים, המצויה על כיפה קטנה ומרוחקת מעט מהמשך הרכס, עליו כנראה פרוס שאר הכוח. הרכס שלנו הוא בגובה בינוני ביחס לשאר הרכסים באזור. עמדת המקלע הכבד הקרובה ביותר אלינו, נמצאת למשל על רכס גבוהה בהרבה משלנו וגם בצד שני, יש מספר רכסים בגובה של הרכס "שלנו" ואף מעליו. כלומר לנקודת שליטה מרבית לא הגענו ואם ניתקע כאן, עד שיאיר השחר ולתוך היום, יהיה לנו יתרון רק, על פני מי שיטפסו ישירות לרכס שלנו. אך אנו ב"עמדה נחותה" ביחס לסביבתנו הבינונית והרחוקה. לא טוב. נקוה שבהמשך שוב יתפנה זמן ונוכל לרדת ולטפס ולהשיג שליטה על רכס גבוהה יותר.

ע"פ עפר חקלאי (בערב 30 שנה למלחמה): בעוד כל הכוח מטפס היה לוחם אחד שהמטען ששחב על גבו מאד האט את תנועתו, נשארתי עמו מאחור ומידי פעם ייצרנו אש לעבר הסורים. בשלב מסוים איבדנו כל מגע עם שאר הכח, אך שערתי מה הדרך שהכוח בחר לעלות בה וכך לבסוף חברנו אל עיקר הכח. לדעתי האש שירינו לאחור היא שערכה את הסורים ומנעה מהם להגיע למגע פיזי עם לוחמינו.

ע"פ גדיש : במהלך העליה הייתי בסוף הכוח. הייתי חמוש מכף רגל ועד ראש כולל טילי לאו, כמה מחסניות ורימונים שנכנסו בחגור, בנוסף לנשק אישי, מרגמה 52 ותרמיל מלא פצצות מרגמה. העליה היתה קשה מאוד. במהלכה נשמעו מאחורינו קולות של הסורים בנוסח "מוחמד תעל הון" במשך כל העליה. הסורים ישבו לנו ממש על הזנב.

ע"פ סבר : אני מסדר במעגל את קבוצת הלוחמים שעמי כך, שנצפה לכל הכיוונים ולא נופתע. אחרי שוידאתי שכולם שוכבים או כורעים ברך, או יושבים במקומם (יושבים הם אלה עם מטעני החבלה, שאינם מאפשרים קימה מהירה למקרה של היתקלות מקרוב, אני מרגיש שזה עולה לי בבריאות לאשר להם לשבת, אך גם עלי היה אתמול כזה מטען ואני ידעתי שמכנית, הוא פשוט לא מאפשר שכיבה על הבטן, כמו כן עם המטענים הגדולים שעל הגב, למצב שכיבה ולמצב ישיבה כמעט אותו גודל פרופיל ובשניהם, לא ניתן לומר שהלוחם ניסתר). אני עובר ביניהם לוודא שגזרת התצפית ברורה לכל לוחם ואנו מתצפתים אמנם בשלוש מאות ושישים מעלות. רק עתה אני מתפנה מעט לשמוע מה קורה סביבי ואני מבחין בקולות ברורים בשפה הערבית.

משהו נותן פקודה ואז מתחילות להישמע צעקות "וואחד, תנן, תלתי, ארבע..(אחת, שתיים, שלוש, ארבע.. בשפה הערבית). עד מהרה אני מבין שאנו עדים לשיטת ההתפקדות הלילית המקובלת בצבא הסורי כלומר, לפקודה של המפקד על פי סדר שנקבע מראש, כל לוחם צועק את מספרו וכך, המפקד מוודא בשמיעה שכל פיקודיו מצויים עמו. "למה עד היום לא תודרכנו על כך, איפה היה המודיעין הקרקעי?" זו המחשבה הראשונה שחולפת בראשי, הרי כל כך חשוב שכוח קומנדו יכיר את כל התירגולות של חילות החי"ר של האויב ובמיוחד את אלו של יחידות האיתור והחיפוש אחר כוחות

שנחתו בעומק המדינה. אך התמיהה על הבורות וחוסר התדרוך המוקדם, מתחלפת בהרגשת סיפוק מקומית כלומר, אם זו התירגולת שלהם אז לפחות לא יהיו הפתעות, נדע בדיוק היכן מצוי כל לוחם שלהם, לא נופתע וניתן יהיה לתכנן את תגובתנו. אני מקבל החלטה, שאין לייצר אש, עד שלא תישקף סכנה מוחשית וודאית ואני עובר מיד בין כל הלוחמים סביב הכיפה, על מנת להודיע את החלטתי ולוודא, שמישהו לא ייצר אש בטעות.

ממקומי אני שומע את סיום ההתפקדות של הסורים, מעריך בהתאם את הכוח המידי שליכנו בכ- ארבעים לוחמים, שעברו במרחק של שלושים מטר מאתנו ועתה, הם נעים בסריקה מאתנו והלאה. עד שיבוא גל נוסף של מחפשים אני מתפנה לעבור בין הלוחמים. לוחם בלונדיני, שעל אף ישיבתו ניתן להבחין במבנה גופו המוצק והגבוהה, פונה אלי בטון כמעט מפוחד "סבר מה נעשה?", אני לא מכיר אותו, משום שהוא מהצוותים הצעירים וזו להם משימתם הראשונה בעומק, אני לא יודע למה הוא מתכוון ואני עונה בהתאם להבנתי את המצב "לאסוף אבנים למקרה שתיגמר התחמושת, לא ניפול בלי לחימה עד הסוף". רק עתה מיתחוור לי, שבתוך תוכי הכל כבר ברור לי. כן, התגליתו, המשמר האזרחי הספיק להודיע בקשר, על כך שזיהה חדירה של כוח קומנדו ועכשיו, כל הצבא הסורי מחפש אותנו.

הקולות מתרחקים ולבסוף נעלמים ואני ממשיך ועובר בין הלוחמים שסביבי. עתה הולך ומתבהר המצב אליו נקלענו- התגליתו וכוחות קרקעיים נשלחו לחפש אותנו. כעת זה רק שאלה של זמן עד שנתגלה, בזמן זה אם נצליח לאסוף גובה ולהיאחז בשטח שולט, רבים סיכוינו להחזיק מעמד זמן רב יותר, אם בעימות עם הכוחות שסביבנו נמצא בשטח נישלט, חיסולנו הוא רק שאלה של כמויות תחמושת שיעמדו לצדם של התוקפים.

ללוחמים אמרתי לאסוף אבנים, אך עתה אני מודע לכך, שקיבלתי ביני לביני החלטה אישית- רימון אחד הוא שלי. אין לי כוונה ליפול בשבי הסורים ולכן, רימון אחד, מתוך השניים הטחובים בפאוצ'ים שבצדי האפוד שעלי, אינו של צה"ל יותר ולא ישמש לחיסול חילי אויב אלא, הוא פרטי שלי וישמש עבורי, אם יתברר לי שוודאי שניפול בשבי. החלטה זו אינה פרי פחד. היא פרי תובנה ולכאורה ניסיון, אם כי לא אישי שלי.

מזהה את אודי

בעודנו מצויים בתוך התחושה הלא ברורה של "מאין יבוא עזרנו" וממתינים להתקרבותו של הכח המחפש אותנו, לפתע אחד הלוחמים מפנה את תשומת לבי שמשוה מתקרב. נתתי מיד הוראה לא לירות ללא פקודה מפורשת ממני. היה ברור לי, על פי התנהגות החיפוש, שהסורים לא יודעים את מיקומנו המדויק. ירי מצדנו יזהה את המקום בו אנו מצויים. לשאלה של אחד הלוחמים "אז מה נעשה?" השבתי לו שאני אקח את המטרה בחיסול שקט וגם זה רק במידה והיא תזהה אותנו או תסכן אותנו באופן וודאי. עתה עיני כולנו היו נשואות אל הדמות הקרבה והולכת בניסיון להבחין במעשיה ובמטרתה. "כוס אמק אודי, הבהלת אותי, לא יכולת להגיד שזה אתה?" אני פולט לעברו כשלפתע ברור לי, מכל אופן ההתקדמות, שהדמות מוכרת לי ואף מוכרת לי ביותר. "מה קרה לך?" הוא משיב לי "בוא תראה מזהה מדהים, כל הציוד של הצבא הסורי פרוס שם כמו בשיעור הדגמה". "אינני אביך" אני משיב לו וכבר הוא תופש אותי ביד ומנסה למשוך אותי לעמדת תצפית לעבר הסורים. לרגע אני מהסה אותו, רץ לעבר הראשון בכח שלידי ואומר לו "תעבור בין כולם ותודיע שזה אודי, אני הולך איתו כאן לשפת השלוחה על מנת לבצע תצפית על הסורים". אני חוזר אל אודי, שכולו עדיין נרעש מהתרגשות מהמציאות, שזימנה לו את כל השלל הזה תחת עינו וכבר אנו מגיעים למקום התצפית שבחר. מה שניגלה רק עתה לנגד עיני, פשוט מקפא את דמי. אין לי שום דרך אחרת להסביר את המשמעות של המחזה שנגלה לפני. אודי ואני שוכבים על בטננו על גב רכס, כאשר מאתנו מורד תלול, המשתפל לערוץ הנמצא בין הרכס שעליו אנו מצויים לרכס נוסף. בתוך הערוץ, שהוא קטע מנחל רחב הזורם באזור בימי גשם, פרוס לו כביש, הזוהר כעת בהארה הטבעית הקיימת בלילה זה. על הכביש כבר חונים כלי תובלה ולחימה רבים, שאודי כמובן יודע לשנן באזני מי הוא מה.

"תראה איזה יופי ההוא שם, השלישי בטור זה BRDM וההוא שם, שכעת קצת משפר עמדה, זה.. ותראה את המקלע על נושא הגייסות והגיעו לפחות שני סוגים של משאיות ו...". בכל מצב אחר אולי אפילו הייתי מוחא כפיים לאודי על בקיאותו הרבה באמצעי הלחימה של הסורים ולסורים הייתי

מחמיא על שהצליחו לכנוס, בזמן כה קצר, את כל הכבודה הזו, בכדי לערוך לאודי מבחן בזיהוי, אך להבדיל מאוד, לי יש קבוצה של חיילים מאחורי וגם הספקתי לשבת כמה דקות בחוסר מעש ולהרהר במצבי מצבנו. עתה אני ממש מתמלא חימה ואני פולט לעברו בכעס עצור "מה קרה לך, את מי הם בכלל מעניינים הסורים האלה ומה אכפת לי מסוגי הנשק שלהם, אתה מבין איזה מזל היה לנו שבמקרה עצרנו כשהמטוסים הנירו מעלינו?". הוא מסתכל עלי מלא פליאה ועונה לי "מה פתאום מזל? מופז התקשר לבור וסיפר שמטוסים מנירים מעלינו וענו לו, שאלה מטוסים שלנו המחפים עלינו ולכן שינצל את זה כדי לנתק מגע ולאסוף גובה", והוא מוסיף "מזל שאני מכיר את הנורים שלנו מתרגילים משותפים עם חיל האוויר. אצלו המטוסים מטילים את הנורים בקבוצות של חמישה וכאן היו קבוצות של שבעה. לכן אמרתי למופז שאלה בטוח סורים ואז הוא הורה לא לזוז מהמקום עד שהנורים יגמרו לצנוח ויהיה שוב חשוך". טוב אני אומר לעצמי, עוד פעם אודי עם הטכנולוגיות הצבאיות האין סופיות שהוא טרח ללמוד בכל מסלולו הצבאי. האמת שהוא צודק וטוב שיש בכוח משהו שמתמצא בשטויות האלה. לרגע אני נזכר בנער שהתעקש קודם כל לסיים לטפל בציד המוסיקה ורק אז התפנה לבדוק מה התפוצץ ליד חדר האוכל במשק, מה שכמובן הפך להיות אחד הסיפורים החמים של הפסקות הקפה בענפי הקיבוץ השונים (כשהיינו נערים בקיבוצנו, יפתח, אודי היה אחראי על הציד החשמלי במסיבות ובמיוחד על הטייפ הגדול שהקיבוץ רכש. באמצע אחת המסיבות הללו נורו טילים מאולתרים שהפת"ח הציבו כמה מאות מטרים מגדר המשק ואלה חלפו ברעש מעל חדר האוכל ונחתו בקול פיצוץ עז באחוריו. ברגעים התרוקן כל האולם חוץ מאודי שהקפיד לארוז את הציד החשמלי "כדי שלא יפגע" ..).

בינתיים אני משאיר את אודי מרותק למקומו וחוזר אל הכוח שעל הכיפה. אני מוצא את כולם במקומם ואף נוצר קשר של "העברת פקודות" עם כוח שכן שהוא כנראה במגע וכהמשך לכלל הכוח הנמצא לאורך השלוחה. גם אודי כבר נע מתצפיתו וכנראה חבר אל מופז המצוי היכן שהוא.

ע"פ מופז¹⁶ : אחרי שהיה מגע אש, מהר מאוד היו שם כמה מאות חיילים עם כלבים וזרקורים. היה לנו ברור שלהגיע לגשרים זה לא מעשי. האמת היא שכבר ראיתי את השבי של החיילים שלי מול העיניים.

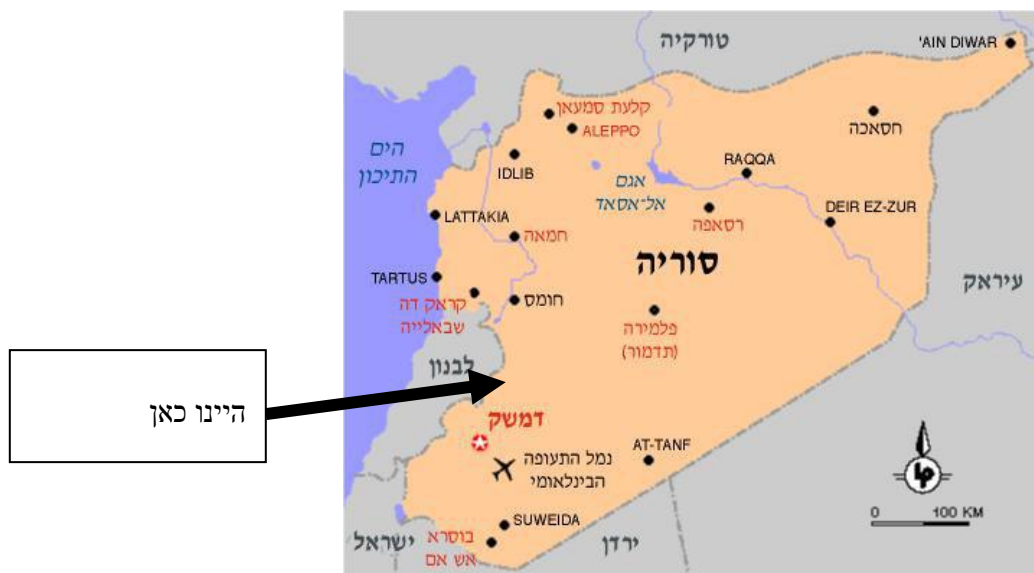
שאלתי את עצמי, מה עושים עכשיו? עשיתי התייעצות עם הלוחמים האחרים וקיבלתי החלטה שאנחנו הולכים להסתתרות. זו לא החלטה קלה למפקד, זה מוצא אחרון של כל יחידת קומנדו בעורף האויב, אבל החלטתי שאנו מתפצלים לשניים והולכים להסתתר. אמרתי לסגן שלי "אתה לוקח חצי מהכוח, חצי ממנות המזון, חצי מאמצעי הקשר, חצי ממפות המילוט והולך". זה היה רגע מאד טעון. מסוג הרגעים שאתה לא מתדרך יותר, שאתה יודע שמרגע זה הם לנפשם.

ע"פ מופז (בערב 30 שנה) : לפי ההכנות שעשינו היה ברור שזו "נקודת החלטה", כלומר רגע שבו צריך לקבל הכרעה בהתאם לנסיבות ובהתאם לדפ"א (דרכי פעולה אפשריות), שנידונו עוד ביחידה. החלטתי שיש לנוע אל "שטחי המילוט" (אלה בדרך כלל אתרים, תאי שטח, שנבדקו מראש ע"י המודיעין כמתאימים לשהייה של יום או יומיים, עד שיגיע חילוץ או שיתאפשר לנוע מהם לאתר חילוץ בעומק שטחי האויב). חילקנו את הלוחמים לשני כוחות, האחד בפיקודי והשני בפיקודו של הסגן, שלי והתחלקנו במנות הקיום ובשאר הציד הצבאי הרלוונטי. מנות הקיום היו אותן שפופרות מזון לא טעים, שעמן תרגלנו באימוני ההישרדות.

ע"פ דיויס : כאשר שכבנו שם על ראש הגבעה, שלושתנו - שקדי, שמרי ואני - מקשיבים לסורים המחפשים אותנו בואדי שלרגלינו, וכאשר צפינו בפצצות התאורה הסוריות החגות מעלינו במטרה להקל באיתורנו, שמרי, שהיה הבחור הנמוך ביותר במחזור שמעלי, אך אחד משחקני הכדורסל הטובים ביותר וגם "מסתדרניק" אמיתי, פנה אלי ואמר : "תקשיב דיויס, יש לי תכנית, אנחנו שלושתנו הולכים "להרים" מכונית, להיפטר מנוסעיה וניסע בה ישר צפונה, עד שנפגוש בגבול התורכי. אז אנחנו, שני הקיבוצניקים, נעמיד פנים של לא שומעים ולא מדברים ואתה, ששפת האם שלך אנגלית, אתה תארגן עבור כולנו 'מקלט פוליטי' בתורכיה". זה כמובן נאמר על ידו בהלצה, אך אז הופיע הליקופטר והרים אותנו מראש הגבעה.. ממש לפני שהפציע השחר. (הערת העורך - מערבה ללבנון, אזור הפתחלנד, המרחק היה קצר אך הסכנה מרובה, לנוע לדרום מערב לרמת הגולן, כמה עשרות קילומטר בלבד, היה מסוכן כי מרבית השטח היה אז בידי הסורים, ולנוע

¹⁶ ראיון עם האלוף מופז, כסגן רמטכ"ל, "7 ימים", ידיעות אחרונות, אוקטובר 1997.

צפונה לתורכיה זה הרבה הרבה צפונה... אך אולי הלצתו של שמרי היתה התוכנית הישימה היחידה...).

ע"פ מופז (בערב 30 שנה): כשכבר עמדנו לזוז, כל כוח לעבר שטח המילוט שלו, מודיע לי בקשר הטייס יובל אפרת, מפקד טיסת היסעורים, "עוד רבע שעה אני אצלך". הודעתי מיד על ביטול הפיצול והתנועה לשטחי מילוט ועל היערכות לעליה על המסוק. עבר עוד זמן רב, שנראה לי כמו נצח, עד ששוב שמעתי מיובל, הפעם זה היה משמיעת רעש הרוטורים (המדחפים) המעיד שהליקופטר מתקרב. יובל הטייס ביקש שנדליק טרפז אלא שהוא חג מעל הסורים ולכן צעקתי לעברו בקשר "יורים עליך תתרחק".

ע"פ מופז (בראיון ב 1997): כששמעתי את הקול של הטייס, יובל אפרת, זה היה הרגע שהבנתי שהחיילים שלי ניצלים.

ע"פ סא"ל יובל אפרת, טייס וקברניט המסוק (בערב 30 שנה): ידעתי בנחיתה שאיננו נוחתים בנקודה המתוכננת, אך לאור השינויים בציר הטיסה זה היה הכי טוב שאפשר. כבר בדרך חזרה, עוד לפני שחציתי את "קו הים" בין לבנון לישראל, נשמע בקשר קולו של מופז המדווח שהכח התגלה והבנתי שהם לא ישלימו את המשימה, אלא יצטרכו עתה לעסוק בלצאת משם בשלום. נחתתי בבסיס רמת דוד ומיד החל הטיפול במסוק. בעודי מתארגן הוזעקתי לטלפון ומהצד השני קיבלתי את הפקודה שידעתי שמחכה לי "צא להחזיר את הכוח". הוצע לי לשקול אם לשלוח מפקד אחר במקומי ולא הסכמתי "אני הבאתי אותם לשם ואני גם אחזיר אותם חיים משם" התעקשתי ועניתי. עלינו על מסוק אחר שהיה בכוננות ויצאנו שוב לדרך. העייפות שהצטברה אצלי בימים האחרונים נתנה אותותיה, בקשתי מהמכונאי שישפוך עלי מים, נרטב הסרבול והציוד שעלי, אך לפחות הרגשתי ערני יותר ומסוגל לתפקד.

שוב הטיסה לאורך חוף לבנון, בירות זוהרת באורות בילוי הלילה שלה וכבר אנו פונים מזרחה, חוצים את קו החוף וטסים לעבר רכסי מול הלבנון. עתה אנו טסים בציר המקורי שתוכנן, מזג האוויר בו מצוין ואין שום עננות, כפי שדווח בטעות בכניסה בתחילת הלילה.

לקראת התקרבות לאזור בו הורדתי את הכוח דיווחתי למופז שאני בדרך אליו. כשהייתי קרוב יותר בקשתי שידליק טרפז (האמצעי שכוחות החי"ר מסמנים בעזרתו, כסימן מוסכם בין הטייס לכוח). מופז עונה שהוא לא יכול להדליק טרפז כי הכוחות הסורים יזהו אותו ויפתחו עליו באש. "בסדר" אני עונה לו, "לפחות תזהה את עצמך עם פנס", "לא" עונה מופז "הכוחות קרובים אלי מידי לדבר כזה", החלטתי לנסות לבדי כניסה אליו, תוך הסתמכות על זכרוני ממקום ההנחתה ואיתור המיקום של האיתות שישדר ממכשיר ה-XXXX, בו צויד הכוח מראש.

דברי יובל מתוך ביטאון חיל האוויר מס. 119: "הקטנתי מהירות, נצמדתי לקרקע והחלטתי לסרוק את האזור עד שאזהה את החיילים, או עד שמופז יזהה אותי. חלפתי קצת לפניו, כשהוא צעק לי יורים עליך!"

לא ראיתי את הכוח וגם לא את רשפי הפגזים, אבל הרגשתי היטב את הצרור פוגע במסוק. היסעור התמלא בעשן ובריח של אבק שריפה. הרמתי קולקטיב והאצתי מ-70 קשר ל-120. לא היתה לזה השפעה על הירי, אבל הצלחתי לצאת מהאזור והתרחקתי שניים-שלושה ק"מ. השלמתי את הסיבוב ובינתיים הודעתי לצוות המסוק, שלא היה לו ניסיון קודם בהיפגעות, 'חבר'ה, זה בסדר'. אחד מהם צעק: 'אנחנו בוערים!'. אני כבר הכרתי את הריח הזה, של עשן שמתפשט במסוק. אמרתי לבני, המכונאי המוטס, שילך עד לזנב ויראה אם משהו בוער. הרגשתי שהפגיעה לא רצינית מדי. בני הלך אחורה ואמר ששום דבר לא בוער או נוזל. הכל נראה בסדר, כל השעונים היו בסדר והמסוק טס בסדר. היו אומנם כמה פגיעות ברוטור, אבל לא היה שום דבר חמור. היה לנו מספיק דלק והחלטתי להמשיך. קודם כל, הצנחנים היו חייבים לצאת משם, חוץ מזה, היסעור די מוגן בנקודות הקריטיות שלו ויש לו איזה חצי טון שריון בדיוק בשביל דברים כאלה.

אמרתי לעצמי שאם מופז רואה אותי, אני יכול לדעת איפה הוא נמצא ואיפה הסורים. הבנתי גם שנכנסתי לאזור מהכיוון הלא נכון ולכן ירו עלי. הודעתי שאני נכנס שוב בעוד חמש דקות, אבל אני מוכרח אור קצר, אפילו צנוץ אחד. אמרתי לו שכשאני אתקרב, שידליק אור, לפי הוראה שלי. התקרבתי לפי ההתמצאות החדשה שלי וזה באמת היה אזור אחר. הגעתי מאחורי הגבעה, וביקשתי 'עכשיו, אור קצר!'. מופז הדליק וכיבה את הפנס, וקלטתי את זה. ביקשתי מטייס המשנה, עודד שאנני, שיקריא לי נתוני מהירות וגובה, והסתכלתי כל הזמן לכיוון הנקודה בה נדלק האור. השתדלתי לא לשנות כיוון וטסתי ישר לשם. זה הצליח. פתאום ראיתי את הלוחמים עומדים על הגבעה. נחתתי ביניהם, פתחתי את הרמפה מאחור (הרוטור הושאר לפעול) והם החלו לקפוץ פנימה".

ע"פ מופז (הראיון ב 1997): כשהמסוק היה בתהליך הנחיתה הראשון, הסורים זיהו אותו ופגעו בו והוא בכל זאת נכנס כעבור כמה דקות בשנית ונחת. מעולם לא ראיתי צנחנים עולים כל כך מהר למסוק.

ע"פ עפר חקלאי¹⁷: אחד הדברים שהכי זכורים לי, זה המבט השמח של מופז כשהתאחדנו שוב, בשניות שלפני העלייה למסוק.

ע"פ יובל הטייס (בערב 30 שנה למלחמה): נתתי הוראה למכונאי לספור אותם אחד אחד כשהם נכנסים, שלא נשאר משהו בשטח. בתוכי הרגשתי מועקה כי קינן בי הספק, שאולי בכלל רמסתי משהו מהם, בזמן הנחיתה עצמה. כשהמכונאי הודיע לי שכולם בפנים הרמתי את הרמפה ומיד המראתי.

ע"פ סבר: עליתי אחרון למסוק כשעדיין העוזי שלי במצב "דרך ולא נצור", כי חששתי שאיזה סורי יבין מה קורה ופשוט ירוץ בעקבות כוחותינו אל תוך המסוק. כשכבש המסוק החל להתרומם לסגירה נשכבתי עליו עם הקנה לכיוון החוץ, הרווח הלך ונסגר לכדי סדק צר עד שהכבש נסגר כליל ורק אז ביצעתי פריקה של העוזי. הייתי במתח עצום כי מספיק תקלה כלשהי ויכול להיפלט צרור בתוך המכל הסגור הזה, בטן ההליקופטר. כמו שקמתי לחפש מקום לשבת באזור כבש המסוק, הבחנתי במעין זיקוקים החוצים את חלל חשכת המסוק מצדנו כלפי מעלה, ומיד הרגשתי כדקירה קלה בישבני. נגעתי במקום והיה ברור לי שרסיס קטן פגע בי אך לא חדר ממש את המכנסיים. כשהתחברתי לאוזניות שבאחורי המסוק כבר שמעתי שיחה ערנית בין מופז לטייס, על כך שיורים עלינו מהקרקע. הסורים שסביבנו הבינו, מעט באיחור, שנחת בין כוחותיהם מסוק, אך התעשתו וניסו לפגוע בו עם המראתו, מנשקם האישי. אני מסכם לעצמי: אם כך, המצב מסוכן מאד, כי עתה כולנו סגורים פה בקופסא המעופפת הזו ונתונים בחסדי שמים ובביצוע ירי גרוע של הסורים. בינתיים אני קם להציץ דרך חלון הצד של המסוק, איך נראה הירי מהקרקע. כשנדחפתי לשם משהו גער בי וחזרתי למקומי באחורי המסוק, כששמתי שוב את האוזניות שמעתי את מופז שואל בערך כך את הטיס "תגיד השתגעת, מה חזרת בכלל?" והוא עונה לו "יש לכם שניים מהמשק שלי ולא ידעתי מה אני אגיד

¹⁷ ע"פ מאמר שפורסם ב "7 ימים" ידיעות אחרונות, אוקטובר 1997.

באסיפה, אז חזרתי לחלץ אותם..” אני חושב לעצמי ”שוב הלחץ החברתי הקיבוצי עושה את שלו..” (הערת העורך- יובל הוא בן קיבוץ גבעת ברנר ובקרוב הלוחמים היו שניים מקיבוץ זה).

ע”פ מייקה (בערב 30 שנה למלחמה): כשעברנו מול המשק שלי מאד רציתי שננחת רק רגע ואומר שהכל בסדר, אך המסוק ממשיך ואנו נוחתים בחירום בבסיס חיל האוויר XXXX, ברמת דוד.

ע”פ יובל הטייס (בערב 30 שנה למלחמה): כשנחתנו מופז אומר לי ”בוא נספור את הפגיעות”, עשינו סיבוב סביב המסוק וספרנו יותר מ 40 סימני קליעים, שפגעו בגוף המסוק. סיכמתי לעצמי שהסיקורסקי הוכיח את עצמו ככלי להעברת לוחמים. כל הקרקעית שלו זה מתכת עבה וכבדה, שאינה חדירה לירי מנשק קל ואולי אף לנשק בינוני ובזכות מעטה זה, יצאנו בחיים על אף הפגיעות הרבות וגם מה שחדר, כבר לא היה במלוא עוצמתו ולכן הסתכם בשני לוחמים שחטפו רסיסון בישבנם.

ע”פ סבר: לי זכור מהדיבורים הראשוניים שעשינו אחרי הנחיתה, שהטייס ציין שפגעו כדורים במכלי הדלק, נגרמה נזילת דלק ולכן נאלץ לנחות ברמת דוד על טיפות הדלק האחרונות. כלומר XX XXX.

תחקיר- לזיכרוני לא בוצע תחקיר עם תום הלילה או למחרת במהלך היום. חזרנו במשאיות לתל נוף ולבנין הסירת, שינה חטופה וכבר היינו לקראת ענייני היום הבא.

דברי סיכום קצרים

ע”פ עפר חקלאי (במאמר במוסף ”7 ימים” של העיתון ידיעות אחרונות, אוק. 1997): הכרנו מפקדים שהיו מסוגלים לבצע התקפה מטופשת בתוך סוריה, כשאין שום סיכוי לנצח אף אחד ולא היינו יוצאים ממנה. למופז היה את שיקול הדעת להחליט מתי הוא לא יכול לבצע את המשימה. כשירדנו מהמסוק שחילץ אותנו, המשפט החזק ביותר שנאמר שם מיד, כמעט מפי כולם, היה ”מזל היה מופז”.

ע”פ סבר: להערכתי חברו ארבעה גורמים עיקריים לכך שיצאנו משם בלי פצועים, הרוגים ושבוים-
1. מקוריותו של מפקד הכח, מופז, אשר לא פעל בהיתקלות הראשונית על פי התרגולות (”נתקלנו קדימה הסתערי”),
2. עיקשותו של מפקד המסוק, יובל, שהתעקש להטיס בעצמו את המסוק המחלץ, חרף עייפותו, כמו גם אומץ לבו להיכנס לנחיתה על אף שהיה ברור שזו נחיתה בשטח מוכה אש
3. והמזל (נפולאון אמר ”אני בוחר קצין אם יש לו שני מאפיינים- מקצועיות ומזל מוכח”).
4. כמובן סייעו המוכנות והמיומנות של לוחמי הכח.

הטיס, סא”ל יובל אפרת, קיבל בתום המלחמה עיטור מופת, אך לא על חלקו במבצע זה אלא, על פינוי מסובך ומסוכן של כוח צנחנים בפיקודו של אל”מ עמוס ירון, שני לילות קודם, מגיבל עתקה, שבגזרת הלחימה המצרית¹⁸.

בלילה השני של סירת הצנחנים בעומק סוריה, כאשר היה ברור ליושבים בבור, בקריה בתל אביב, שכוח הסירת עומד להיות מכותר על ידי הסורים, ניתנה הוראה לכוח של סירת מטכ”ל, שכבר הספיק

¹⁸ הבר, א. ושיף, ז. 2003. לקסיקון מלחמת יום הכיפורים. הוצאת זמורה ביתן-דביר. שם עמ’ 89.

לפרוס את הציוד בעומק מצרים, להתקפל ועד תום הלילה שבו שני הכוחות באופן מוסק לישראל. בזה נסגר הגולל על "מתארי העומק" במלחמת יום הכיפורים!¹⁹

לוחמים אז בסירת- עד להיכן הגיעו במערכת הביטחון?

שאול מופז- השתחרר מצה"ל אחרי שמילא תפקיד רמטכ"ל והוא עתה שר הביטחון, אודי שלוי, מיכה טנדליך ומתי הררי- השתחררו משירות קבע בצה"ל בדרגת תת אלוף, גילי תמיר, שהיה לוחם צעיר במלחמת יום כיפור- הגיע במילואים לדרגת תת אלוף, אחד מאלה שסיימו קורס קצינים במהלך מלחמת יום כיפור וחזרו לקבל פיקוד על צוות בסירת- משמש היום כאחד הסגנים של מפקד המוסד.

צביקה סבר

רשימת מקורות

1. הבר איתן ושיף זאב. 2003. לקסיקון מלחמת יום הכיפורים. הוצאת זמורה ביתן-דביר, 448 עמודים.
2. חגי לוי. 1998. החילוץ מקטייפה. ביטאון חיל האוויר, מס. 119.
3. ידיעות אחרונות, ראיון עם סגן הרמטכ"ל החדש, האלוף שאול מופז, מוסף "7 ימים", אוקטובר 1997.
4. יפה מאיר. 2003. מצגת- מתארי הסירת במלחמת יום הכיפורים בעומק סוריה. הוצג במפגש 30 שנה לפעולות סירת צנחנים במלחמת יום הכיפורים.
5. מעריב- אתר האינטרנט <http://images.maariv.co.il/channels/14/ART/550/222.html>
6. מעריב- מאמר על פעולות הסיירת. מוסף "סופשבוע" 19.6.1981
7. מעריב, ראיון עם סא"ל א. לקראת פתיחת תערוכת צה"ל- "עם בחילו", בגני התערוכה, תל אביב. 7.7.1983
8. סבר צבי. 2001. הקומנדו היבשתי ימריא שוב בעת מלחמה?- או- סירת צנחנים, 1970-1974. יומן אישי, 29 עמודים.
9. ערב מורשת של הסירת- 25 שנה להוסדה - סיפורו של מופז. יוני 1981, גבעת חיים איחוד.
10. שיף זאב והבר איתן. 1976. לכסיקון לבטחון ישראל. הוצאת זמורה ביתן מודן, תל אביב. 553 עמודים.

¹⁹ סבר צבי. 2001. הקומנדו היבשתי ימריא שוב בעת מלחמה?- או- סירת צנחנים, 1970-1974. יומן אישי, 29 עמודים.